

Yëkkuö tsá kit Pablo tö Corinto wakpa a 1 Corintios

Mik Pablo bak kanëblök Éfeso etá ie' tö yëkkuö i' kit Jesús mik erblökwakpa serke Corinto e'pa a. Pablo kèwö ska' tá Corinto dör Grecia ká bua'ie. Pë' bak senuk ikì döká 650.000. E'pa shuá 400.000 klöulewá kanëblök é. Pablo wák tö tsawe Corinto wakpa a Jesús tté buaë paka'. E' tté tso' kitule Hechos 18.1-17 e' kî.

Alaköl eköl kiè Cloe e' yami wele de Pablo pakök ie' tso' Éfeso eë. E' tö ie' a iyë' tö Jesús mik erblökwakpa tso' Corinto e'pa ñippöke tajë ena welepa tso' íyi sulusi wamblök tajë, e' kuekî ie' tö yëkkuö i' kit. Ñies ie' tö ikit ilè chaki' ie'pa tö ie' a e' iutoie ie'pa kimoie ena ipattoie.

Kam Corinto wakpa erblö Jesús mik etá ie'pa tö íyi tajë dalöieke Skëköl skéie, e' dör kabene et. Ì dalöieke ie'pa tö e' a ie'pa tö iyiwak jcheke e' chkà katekerakitö iyamipa tá ì dalöiekerakitö e' dalöioie. E' cheke Pablo tö yëkkuö i' kî.

Ñies ì dalöieke ie'pa tö e' wé kos a alakölpa sulusi datse tá wëpa serkerak itá. Erë mik wëpa ñekkëpa erblë' Jesús mik etá ie'pa kë éna iane tö wes ie'pa ké senuk. E' kuekî Pablo tö ikkaché tö wes wëpa alaköl tá' ena alaköl kë tá' e'pa kawötá senuk.

Kíie tá pë' wele bak ñì dapa'uk Jesús mik erblökwakpa tá, e'pa tö ie'pa wöbla'weke kache tté wa. Ese ché Pablo tö yëkkuö i' kî.

Shke'wè

¹ Ye' dör Pablo. Skököl tö ye' klöo'bak iwák er wa Cristo Jesús ttekölpa tsá, e'pa ekölie. S'yami kié Sóstenes tso' ye' ta. ² A' dör Skököl icha erule serke Corinto, e'pa a sa' tso' yëkkuö i' shtök. A' batse'oule a' batsulewä Cristo Jesús mik e' wa. A' klöo' Skököl tö ie' icha batse'rpaie wépa kos tso' ká wa'ñe tö e' tsatkè kié Sköképa Jesucristo a e'pa ta ñita. Jesucristo dör ie'pa ena se', e' Kököl. ³ Skököl dör S'yé ena Sköképa Jesucristo, as e'pa er buaë chö ena sene bërè mù a' a.

Pablo tö wëstela ché Skököl a

⁴ Skököl er buaë ché taië a' a Cristo Jesús batamik, e' kueki ye' tso' wëstela chök ie' a kekraë. ⁵ A' batsulewä Cristo mik, e' wa i kos kiane a' ki wakanewè Skököl a, e' mène a' a taië. Skököl tö ieri mé a' a iwà pakoie buaë, ñies iwà jchenowä buaë. ⁶ E' wa iwënewä a' shua tö moki a' tö Cristo tté klö'wé buaë. ⁷ Es i kos kiane a' ki kanebloie Skököl a, ese métke ie' tö a' a iWiköl wa. E' wakaneweke a' tö a' tso' Sköképa Jesucristo datskene e' panuk, e' dalewa. ⁸ Ñies ie' tö a' kimeraë buaë as a' e' tköwä darërëe ie' mik dö bata ekkë. Es a' kë ki i nuí ta' ie' wöa mik Sköképa Jesucristo datskene e' këwö ska'. ⁹ Skököl ttö mokië e' tö a' klöo'bak as a' ser batsulewä ie' alà Jesucristo dör Sköképa e' mik.

Jesús mik erblökwakpa ñi blabatsélor

¹⁰ A yamipa, ye' tö a' a ichè Sköképa Jesucristo ttö wa tö a' kos erbikö ñikkëe. Kë a' ñi blabatsök. A' senú buaë ñita. A' kabikeitsö ñikkëe wes wák eköl ë es. ¹¹ A yamipa, tayë kié Cloe, e' yamipa welepa tö ibiyö ché ye' a' tö a' tso' ñippök tté ki. E'

kuëki ye' tso' a' a ichök es. ¹² Ie'pa tö ye' a iché tö a' kos ñippöke ñita i' es: A' welepa tö icheke: “Ye' dör Pablo klé.” Welepa skà tö icheke: “Ye' dör Apolo klé.” Iëkölpä tö icheke: “Ye' dör Cefas* klé.” A' skà tö icheke: “Ye' dör Cristo klé.” ¹³ ¿Ima a' ibikeitsè tö Cristo tso' blabutsule? Au, kë idör es. ¿Ye' kötëwä krus mik a' skéie? Au. ¿A' wösune ye' ttö wa? Au. ¹⁴ Wëstela chekeyö Skëköl a' tö ye' kë wä a' wösune taië. Wëpa kiè Crispo ena Gayo, e'pa ë wösuk ye' tö. ¹⁵ Kë yi a' iyënuke tö ye' tö a' wösuk ye' ttö wa. ¹⁶ Ye' éna ianewä i' ta tö ñies ye' tö wëm kiè Estéfanos e' wösuk ena ie' yamipa ëkka. Kë ye' éna iane tö yi skä wösuk ye' tö. ¹⁷ Cristo kë wä ye' patkëne s'wösukuök, ie' tö ye' patké ie' tté buaë pakök. Ye' kë tö tté e' paketa' tté iskië wa wës s'yöule taië esepa kapakö es. Ye' tö ipakeke tté wöshakla wa as Cristo kötëwä krus mik e' tté diché kë chöwa.

Skëköl diché taië ena ie' siwé iskië, e' wä dör Cristo

¹⁸ Wëpa weirdaë aishkuö ta, esepa a' Cristo kötëwä krus mik, e' tté dör alipa ttëie. Erë se' tsatkërke, esepa a' Skëköl diché taië, e' tté idir. ¹⁹ E' dör wës itso' kitule Skëköl yëkkuö ki es, e' tö ichè: “Skëköl tö ichè: Wëpa wä siwä' jcher iskië, esepa meraatyö wës kë wä i' jcher es. Wëpa kabikeitsö taië, esepa éna ká chöwerawayö.”†
Es Skëköl yëkkuö tö ichè.

²⁰ Es idir e' kuëki s'ditsö wä siwä' jcher iskië, ¿wës esepa de? S'wöbla'uk tté dalöiëno wa wakpa, ¿wës esepa de? Wëpa a' s'ditsö iyi tté wä pakar ñi

* **1:12** Cefas: E' ë kiè ñies Pedro. † **1:19** Isaías 29.14

a buaë çwes esepa de? Skëköl a ta siwa' iskië jcher s'ditsö wa, e' kë wà ta', e' dör wes alipa ttè es. ²¹ Ttè e' wà dör i' es: Skëköl wa íyi jcher iskië, e' kueki ie' kë wa imeneat tö se' tsatkër ì jcher s'ditsö wa iskië ese wa. E' skéie ie' tö ime'at tö wépa erblé Cristo mik itté pakarke e' wa, esepa ë tsatkërdaë erë ittsër alipa ttèie.

²² Ì kë or yi a ese kiane suè judiowak ki ttè klö'woie. Griegowak tö siwa' iskië ese yuleke taië. ²³ Erë Cristo kötëwa krus mik, e' tté pakeke sa' tö. Ttè e' sulune judiowak yöki. Pë' kë dör judiowak, esepa a ta e' dör alipa ttè. ²⁴ Erë wépa kos klö'bak Skëköl tö iwák a, judiowak ö pë' kë dör judiowak, esepa a Cristo dör Skëköl diché taië ena ie' siwé iskië e'. ²⁵ Ì wé ie' tö e' wër wes ì wè aliwakpa tö es. Ñermata ie' wa siwa' jcher iskië tköka sulitane tsata. Iwër wësua tö ie' kë diché ta', ñermata ie' diché ta' taië tköka sulitane tsata.

²⁶ A yamipa, mik Skëköl tö a' klö'bak, etä çwes a' dör? E' anú a' éna. Ká i' wakpa a ta a' kibiiepa kë wa siwa' iskië jcher. A' kibiiepa kë ttö dalöiertä'. A' kibiiepa kë dör këkëpa taië ese ditséwö. ²⁷ Erë wépa cheke ká i' wakpa tö tö kë iwa ì jcher, esepa shukit Skëköl tö wöbla wa, wépa wa siwa' jcher iskië, esepa jaëwoie. Wépa kë dör këkëpa taië ká i' wakpa a, esepa shukit ie' tö wöbla wa, wépa dör këkëpa taië, esepa jaëwoie. ²⁸ Wépa watëulettsa, wépa bikeitseke ká i' wakpa tö tö kë idör ìie bua', wépa kë dör ì, esepa shukit ie' tö, wépa dalöiertä' taië ká i' ki, esepa wöowaie diöshët. ²⁹ Es kë yi a e' ttsënukkä Skëköl wörki. ³⁰ Erë Skëköl wák tö a' bätswä Cristo Jesús mik. Cristo batamik ie' tö se' ké

siwa' moki jchenukwa iskië. Nies Cristo batamik ie' tö se' klö'wé wes pë' buaë yësyësë es, ñies se' de ie' wák ichaie batse'r yënettsa sene sulu ulà a. ³¹ E' kuëki s'kawötä senuk wes Skëköl yëkkuö tö ichè es, e' tö ichè: "Yi e' ttsakka as ese e' ttsökä ì wé Skëköl tö ese wa."‡

2

Cristo kōtēwā wōtēulewā krus mik, e' tté paké Pablo tö

¹ A yamipa, mik ye' dē' kewe Skëköl tté buaë pakök a' a, etä kë ye' wā iwà pakane siwa' iskië ese wa wes a' wakpa yöule taië esepa tö s'wöbla'weke es. ² Mik ye' bak a' shua, etä ye' kë kī ì bār tté kianeia. Ye' ibikeitsétke Jesucristo kōtēwā wōtēulewā krus mik e' tté ë pakök. ³ Mik ye' dē' bitu a' ska', etä ye' ttsē'rke alabëbë kë diché ta' taië, ye' suarke taië painuke taië. ⁴ Ye' tö Skëköl tté buaë e' paké a' a, erë kë ye' wā ipakane siwa' iskië s'ditsö a ese wa a' dakiñoie. E' skéie ì pakéyö a' a, e' wà kkaché a' a Skëköl Wiköl tö idiché wa tö mokië idir. ⁵ Skëköl tö iwé es as a' kë erblö siwa' iskië ese mik, e' skéie as a' erblö ie' diché mik.

Se' wā Skëköl siwé jcher iWiköl wa

⁶ Erë wépa tkëulewatke darërë Cristo mik, esepa je' éna iane tö tté pakeke sa' tö, e' dör siwa' iskië chökle. Erë e' kë dör s'ditsö ena iwökirpa siwa' ese; esepa diché erkewatke. ⁷ Siwa' pakeke sa' tö, e' dör Skëköl siwa' bak blëulewā s'ditsö yöki e'. Ká iaiaë kam ká i' yör, e' yöki ie' tö ibikeitsbak tö sene michoë olo ta' taië, e' meraëitö se' a ie' siwa' wa.

‡ 1:31 Jeremías 9.24

⁸ Siwá e' kě ane s'ditsö wökirpa éna. Ie'pa éna ianúpa, e'ma ie'pa kě wá Skéképa Jesús olo ta' taië e' kötəwá. ⁹ Erë e' dör wəs itso' kitule Skéköl yëkkuö k̄i es, e' tō ichè:

“Ì buaë kě s̄ule yi wá,
 ì buaë kě ttsëule yi wá,
 ì buaë kě bikeitsule yi wá,

ese tso' Skéköl wá mè wépa éna ie' dalër esepa a.”*

¹⁰ Erë e' kōs wà kkachéitō se' a iWiköl wa. Iwiköl tō íyi ulitane shuyulekettsa s̄kka dō Skéköl erbikō iskië eseë.

¹¹ Se' wiköl tso' se' a, e' ě wá ijcher ì tso' se' er a. Es ñies Skéköl Wiköl ě wá ijcher ì tso' ie' er a. ¹² Ie' tō iWiköl mé se' a, e' kuëki kě se' kabikeitsōia wəs s'ditsö kabikeitsō es. Ie' tō iWiköl mé se' a as ì buaë kōs méitō se' a er bua' wa e' wà ar se' éna. ¹³ E' kuëki kě sa' tō s'wöbla'wëku' ká i' a siwá' tso' ese wa. S'wöbla'wëke sa' tō ttè kkaché Skéköl Wiköl tō sa' a e' wa. Es sa' tō Skéköl Wiköl íyi e' wà pakeke ttè méitō sa' a ese wa.

¹⁴ Wépa kě a Skéköl Wiköl ku', esepa a ie' íyi e' dör alipa íyi, e' kuëki ie'pa kě k̄i ikiane. Ñies ie'pa kě éna iwà ar, ttè e' wà arke se' éna Skéköl Wiköl ě wa e' kuëki. ¹⁵ Erë wépa a Skéköl Wiköl tso', esepa éna ie' íyi ulitane wà armi buaë. Erë ì wëke ie' tō ie'pa a e' kě wà anuk yi éna. ¹⁶ E' dör wəs itso' kitule Skéköl yëkkuö k̄i es, e' tō ichè: “Skéköl erbikō e' kě jcher yi wá. Kě yi a ie' pautuk.”† Erë se' éltəpa wá Cristo erbikè tso'.

* **2:9** Isaías 64.4 † **2:16** Isaías 40.13

3

Se' kōs dōr Skēkōl kanè mēsopa

¹ A yamipa, mik ye' bak a' shuā, etā ye' kē a kapakar a' ta wēs s'wēttsēke Skēkōl Wikōl tō esepa ta kapakè es. E' skéie ye' kawōtā kapakōk a' ta wēs ye' kunúpa kapakōk s'tso'ia s'wák dēr sulu dikia ö ala'r tsitsirla kē yöule buaē Cristo ttè wa esepa ta kapakè es. ² Ttè wa ye' tō a' wöblaō' e' dōr tottola wēs tsu'diö mè ala'rla a es, kam a' a chkè darērè katar e' kuēki. ¡Erè ikkè ta kam a' a chkè darērèè katar, ³ a' serkeia wēs s'wák dēr sulu ki ikiane es e' kuēki! A ñippōke, a' ukyērke ñi ki tajè, e' wà kiane chè tō a' seriā wēs s'wák dēr sulu ki ikiane es, wēs pè' kē a Wikōl Batse'r ku' es. ⁴ A' wēlepa tō icheke: “ye' dōr Pablo klé.” A' wēlepa skà tō icheke: “ye' dōr Apolo klé.” A' ttōkeia es, e' wa iwēnewā tō a' dōr wēs pè' kē a Wikōl Batse'r ku' es.

⁵ Etā ichō ye' a tō ¿Apolo dōr yi? ¿Pablo dōr yi? Sa' dōr Skēkōl kanè mēsopa è. Sa' tō Jesús tté buaē paka' a' a, e' batamik a' de erblök Jesús mik. Kanè me' ie' tō sa' böl a' kua'ki kua'ki, e' wakanewé sa' tō. ⁶ Jesús tté buaē e' tsá tkéyö a' er a, wēs iyi kuatké es. Apolo tō ikkö'né as italar, erè Skēkōl wák tō iwà tala'wēke. ⁷ Yi tō iyi kuatkeke, ñies yi tō ikkö'neke, esepa kē dōr ì. Skēkōl tō iwà tala'wēke, e' dōr ibua'ie. ⁸ Yi tō iyi kuatkeke, ñies yi tō ikkö'neke, esepa dōr ñies òme ie' a. Ie' tō iské meraè ie'pa a eköl eköl wēs iwakanewēkerakitö es. ⁹ A' dōr wēs ie' tē es, e' a sa' böl kanēblöke ie' a. Ñies a' dōr wēs u yörike ie' a es. ¹⁰⁻¹¹ Ie' er buaē ché ye' a, e' wa ime'itö ye' a ichki tkökwa wēs u yuökwak bua'bu es. E' ukuöki ta u yuökwakpa skà de ikí yuökmi.

U yörke Skëköl a e' chki tkënewatke e' dör eköl ë, e' dör Jesucristo. Kë yi a ichki kua'ki tkënuwane. E' kueki se' ulitane eköl eköl kawöta e' kkö'nuk buaë tö wes iwà ki yuekemisö. ¹² Se' tö iwà yuëmi orochka wa, inukölchka wa ena ak bua'buwa wa ö iwà yuëmisö kaltak wa, kakö wa ena kuaköl wa. ¹³ Mik Jesucristo datskene, eta iwërdaë tö is iwà yuésö. E' kèwö ska' ta se' kanè ma'ordaë bö' wa isuöie tö is idir. ¹⁴ U chki tulunewa, e' ki se' tö iwà yuë, e' ta e' kë ñanewa bö' a ta esepa a iské merdaë. ¹⁵ Erë ì yuésö e' ñanewa, e' ta kanè e' weirdawa. Erë esepa tsatkërdaë bö' yöki, erë kë ì ate ie'pa ulà a wes s'tkõshkar u ñarkewa yöki es.

¹⁶ ¿A' kë wà ijcher tö a' wákpa dör Skëköl wé, ie' Wiköl serke a' shua e' kueki? ¹⁷ Ie' wé dör batse'r, e' dör a' wákpa. E' kueki e' olo'yéwa yi isie tö, e' ta ese olo'yerawa ie' tö.

¹⁸ Kë a' e' kitö'ukia. A' welepa e' bikeitsö tö a' wà siwa' iskië jcher wes s'ditsö tö ibikeitseke es, e' ta esepa kawöta e' ökwa alie as siwa' moki jcherwa iwa. ¹⁹ Ì dör siwa' iskië s'ditsö a, ese dör alipa ttë Skëköl a. E' dör wes ie' yëkuö tö ichè es: “Wépa wà siwa' iskië jcher taië, esepa klö'werawa Skëköl tö iwákpa erbikö s'dakiñoie e' wa wes yiwak klö'wèwasö sho' wa es.” ²⁰ Ñies ichéitö i' es: “Skëköl wà ijcher buaë tö ì tso' ká i' a, ese siwé jchermi s'wà taië, e' kë dör ìie bua'.” ²¹⁻²³ Erë a' dör Cristo icha ena Cristo dör Skëköl icha. E' wà kiane chë tö iyi ulitane mé Skëköl tö a' a' kimoie. Ye' ena Apolo ena Pedro, e'pa tso' a' kimuk. E' kúie ta ì kos tköke i'ñe ta, ñies aishkuö ta, s'ser ena s'ðuöwa, ekkë kos tso' a' kimuk. E' kueki kë a' kàne s'ditsö wele kkeökka taië tö e' dör ibua'ie

as s'mi' ikléie.

4

Jesucristo ttekölpa tsá, e'pa kanè

¹ Sa' bikeitsö tö sa' dör Cristo kanè mésopa. Skököl ttè bak blèulewà e' wà pakè wërke sa' wöki wes íyi kueblu es. ² Íyi kueblu kawöta iwakanéuk yèsyèsè wes iwökir tö iuk patké es. ³ Es idir, e' kueki ima a' tö ö yile skà tö is ye' kanèblöke Cristo a e' bikeitseke, e' kë ki ye' tkine. E' kíie ta ima ye' wák tö ye' kanè bikeitseke, e' kë ki ye' tkine. ⁴ Ye' er kë wà ye' kkatène, erè kë e' wa yö ichepa tö kë ì sulu ku' ye' ki. Skékèpa Jesucristo tö ye' shuleraè, ima e' tö ye' bikeitseke, e' è ki ye' tkirke. ⁵ Mik ie' dene eta sulitane shuleraèitö. Ì kos tso' blèulewà se' er a, ñies ì dalèrmik se' serke, ese kos kkacheraèitö wöshak sulitane wörki. E' kéwö ska' ta se' kos kanèblöke buaè ie' a, e'pa kikerakà ie' tö. E' kueki kë s'kkatar, kam s'shulir kéwö dökà e' yöki.

⁶ A yamipa, ye' tö ye' wák ena Apolo ché a' a' kimoie as e' wa a' tö iwà saù tö kë a' kàne ì tso' kitule Skököl yèkkuö ki chétkeyö ñe' dalöseukwà. Kè a' kàne e' ttsökà taiè sa' eköl wa ena sa' èköl wöökwa diöshet. ⁷ ¿Wes a' tö ichèmi tö a' dör s'malepa tsata? Ì kos tso' a' wà, ì buaè eri ta' a' wà, wes a' kabikeitsö, e' kos me' Skököl tö a' a. ¿Iök a' e' ttsökà taiè tö wësua íyi kos e' dè'bitu a' wákpa wà, a' wákpa er wa?

⁸ Wësua a' ibikeitseke tö Skököl siwà' jcher taiè a' wà, e' dör wè', kë ì kí kianeia a' ki. A' e' ttsö tö a' s'wëttsémitke blu'paie, erè kam sa' dökà ekkè. Moki a' mú s'wëttsémitke blu'paie, e'ma sa'

detke a' ta ñita s'wëttsuk. ⁹ Erë ye' a ta, wësua sa' dör Jesús ttekölpa tsá e'pa méat Skököl tö s'ditsö malepa bataie. Ye' ittse tö ká ulitane wakpa ñies Skököl biyöchökwakpa ulitane e'pa tso' sa' weirke e' weblök. Sa' dör wes s'bolökpa tö s'klö'wéwə tsəmi sulitane wörki ttəwə es. ¹⁰ Cristo tté kueki sa' wër aliie, erë a' e' bikeitsö tö a' wə siwa' iskië jcher buaë a' batsulewə Cristo mik e' kueki. Iyerke tö sa' kë diché ta', erë a' diché ta' taië. A' dalöierťa' taië, erë sa' kë dalöierťa'. ¹¹ Dö ikkë ta' sa' tekeia bli tö ersir tö; kë sa' datsi' ta' buaë; pë' tö sa' we'ikeke siarë; sa' wákpa kë wə u ta' sənöie; ¹² sa' kanəblöke darerëe sa' wák ulə wa dö sa' shtrinewə da'a ekkë. Mik pë' alibchöke sa' ki, etə e'pa a sa' er buaë chöke. Mik ie'pa tö sa' we'ikeke, etə e' dalə'ttseke sa' tö er bua' wa. ¹³ Mik pë' tö sa' cheke suluë, etə e' iutekene sa' tö ttə bua' wa. Dö ikkë ta' ká i' wakpa wa sulu sa' wër. Ie'pa a sa' dör wes ushña uyanettsa urki es.

¹⁴ Ye' kë wə ttə i' kite a' a' jaəwoie, é ye' tso' a' pattök wes iyé éna ila'r dalër ese pattëitö es. ¹⁵ Cristo Jesús tté buaë paka' ye' tö a' a' kewe, e' wa a' bätsewə ie' mik. E' kueki mokı ye' dör wes a' yé es. A' mú wə s'wöbla'ukwakpa Cristo tté wa tso' döka 10.000, erë ye' eköl é dör wes a' yé es. ¹⁶ E' kueki ye' tö a' pattè tö a' sənú wes ye' serke es. ¹⁷ E' kueki ye' tö Timoteo patkəmi a' ska'. Ie' dör wes ye' wák alə es Skökəpa wa. Ie' dör ye' ttökata yēsēsə dalër taië ye' éna. Wes ye' dör Cristo Jesús mik erblökwak e' ser, e' ttə wa ye' tö ie' icha kos tso' erule erule ká wa'ñe, e'pa wöbla'weke. Ttə e' ska' Timoteo tö a' er erane.

¹⁸ A' welepa e' ttséka taië tö ibikeitseke tö ye' kë

dõpa a' ska'. ¹⁹ Erë Skëkëpa k̄i ikiane, e' t̄a ye' mi'ke a' pakök bet. Mik ye' de et̄a ye' t̄o isueraë t̄o a' wëpa e' t̄tséka taië, esepa w̄a Skëköl diché t̄a' ö ie'pa kabërke ë. ²⁰ Ì blúie Skëköl tso' e' w̄a wënew̄a idiché taië e' k̄i, kë dör ttè ë wa. ²¹ ¿Ì kiane a' ki? ¿A' ki ikiane t̄o ye' dõ kësik wa a' uñuk? ö ¿a' k̄i ikiane t̄o ye' dõ a' ska' er bua' wa, a' dalëritsè wa?

5

Sene sulu watöttsasö

¹ Ye' itté t̄tsé t̄o a' sh̄ūa wëm tso' eköl e' trërke suluë tkök̄a pè' kë t̄o Skëköl dalöie, esepa tsata. Ie' w̄a iyë alaköl tso'. ² Ì sulu e' tköke a' sh̄ūa, erë e' wa a' e' t̄tsökekaīa taië. E' skéie ¿wës e' kë w̄a a' jaëne? ¿Wës e' kë w̄a a' eriane? Warma wëm ñe' uya'ttsabak a' t̄o a' sh̄ūa. ³⁻⁴ Erë ye' wák kë ku' a' t̄a, erë ye' ttöke wës ye' wák tso' a' t̄a es. Wëm ñe' shulétke ye' t̄o Skëkëpa Jesús ttõ wa wës ye' wák tso' a' t̄a es. Mik a' ñi dapa'uke et̄a eë ye' tso'ñak a' t̄a Wiköl Batse'r wa. Ñies Skëkëpa Jesucristo diché tso' a' t̄a. ⁵ E' wösh̄a t̄a wëm ñe' wömúttsa a' t̄o Satanás ul̄a a' as iwák dër suluë e' wöklör t̄a iwák tsatkër mik Skëkëpa datskene e' kéwö ska'.

⁶ A' e' t̄tsök̄a taië sene sulu wa, e' kë dör buaë. ¿Kë a' w̄a ijcher t̄o pan wölöwoka elkela t̄o hari-nachka k̄os wölöwéka? ⁷ Sene sulu e' dör wës pan wölöwoka këchke* es, e' t̄o a' sulu'wekewa. E' kueki ese k̄os uyöttsa a' sh̄ūa. Es a' doraë buaë yësyësë kë a' ì sulu t̄a'ia wës pan yöule kë a' iwölöwoka iëne es.

* **5:7** pan wölöwoka këchke: Judiowak wöblar pan wölöwoka tso' ie'pa u a' e' k̄os uyöktsa Ie'pa Yëpa Yërulune Egipto e' kéwö tkö'weketke ie'pa t̄o e' yöki.

Cristo kötewā se' nuì skéie. Ie' dör wēs obeja jcheke Judiowak Yépa Yërulune Egipto, e' kèwö tkö'woie es. E' kueki ñermata a' batse'oule Skëköl wöa Cristo batamik. ⁸ Es kè se' kàne Cristo kötewā se' skéie, e' kèwö tkö'uk pan yöule iwölöwoka wa ese wa. Itkö'üsö pan kè yöule iwölöwoka wa ese wa. E' wà kiane chè tò itkö'üsö kekraë sene moki yësyësë ese wa. Kè se' kàne itkö'uk sene sulu tò s'sulu'wëkewa ese wa.

⁹ Yëkkuö iët patkë' ye' tò a' a, e' ki ye' iyë' tò a' kè kàne e' batsök trër wakpa ta. ¹⁰ Erë pë' kè tò Skëköl dalöië dör trër wakpa ö iyi kkechök taië ese wakpa ö akblökwakpa ö iyi diököl dalöiökwakpa, esepa kè chök ye' ku' a' a. Esepa chöpa ye' tö, e' ma a' kawöta duökwa as kè a' e' batsö esepa ta. ¹¹ Wépa yë' ye' tò a' a yëkkuö ki, esepa dör wépa e' chö tò ie'pa erblöke Jesús mik esepa. Erë ie'pa dör trënukwakpa ö iyi kkechök taië wakpa ö iyi diököl dalöiökwakpa ö s'chök suluë wakpa ö bloblopa ö akblökwakpa. Kè a' e' batsök esepa ta, ñies kè a' chkök esepa ta. ¹²⁻¹³ Wépa kè dör Skëképa Jesús icha ¿wēs esepa shulëmi ye' tö? Skëköl wák tò ie'pa shuleraë. Erë wépa dör Skëképa icha ñi dapa'uke a' ta, esepa kawöta shulè a' tö. E' kueki a' tö iú wēs itso' kitule Skëköl yëkkuö ki es, e' tö ichè: “Yi tò ì sulu wamblé, e' uyöttsa a' shua.”

6

A' ñippöke e' shulö a' wákpa tö

¹ Mik a' wele tò ì sulu wamblé iyami eköl ki, etä ¿wēs ese mi'ke ie' wä kkatè s'shulökwakpa kè tò Skëköl dalöië, esepa ska'? ¿Iök e' kè shulè a' wákpa dör batse'r e'pa tö? ² ¿A' kè wä ijcher tò se' batse'r,

e'pa tō ká i' wakpa shuleraë aishkuö ta? E' dör es, e' ta ¿wes i' ñe ta íyi tsitsirla ese ë kě shulir a' a? ³ ¿A' kě wa ijcher tō ñies Skëköl biyöchökwakpa shuleraësö? Ie'pa shuleraësö, e' ta ¿wes a' kě a ñippè tso' ká i' ki ese shulir? ⁴ E' kuëki a' welepa ñippöke ñita, e' ta ¿wes ese mi'ke a' wa shulè pè' bánet ska'? ⁵ I' chéyö a' jaëwoie. Yi a' a' shulirmi ¿ese kě ku' a' shua da'a? ⁶ Erë e' skéie a' mi'ke ñi kkatök s'shulökwakpa kě erblötá' Jesús mik esepa ska'.

⁷ A' ñi kkatöke s'shulökwakpa ska', e' ë wa iwënewa tō sene sulu e' alékatke a' ki. Idalè'ttsök bërë ¿e' kě dör ibua'ie? ¡As itö se' íyi ekiblö! ⁸ Erë e' skéie a' wákpa tō ì sulu ñe' wambleke ñi ta dö s'yamipa erblöke Cristo mik esepa íyi ekibleke a' tō.

⁹ ¿A' kě wa ijcher tō wépa dör ì sulu wamblökwakpa, esepa kě döpa ì blúie Skëköl tso' e' a? Kě a' e' kitö'uk. Wépa dör trënukwakpa, wépa dör íyi diököl dalöiökwakpa, s'senewabak dalöseukwa wakpa, wépa trër wépa ta, alakölpá trër alakölpá ta, esepa kos kě döpa ì blúie Skëköl tso' e' a. ¹⁰ Ñies wépa dör akblökwakpa, wépa dör íyi kkechök tajë wakpa, bloblopa, s'chök suluë wakpa, esepa kos kě döpa ì blúie Skëköl tso' e' a. ¹¹ A' welepa bak senuk íyi ekkë wamblök, erë Skëköl tō a' paköa'bak, a' batseo'bak, a' klöo'bak wes pè' buaë yësyësë es iWiköl wa Skëképa Jesucristo ttö wa.

Skëköl kě wa se' tsatkëne as se' tō ì sulu wamblöia

¹² A' welepa tō icheke: “se' wa kawö tso', ì kos kiane wè se' ki, ese woie.” Erë ye' ichè tō kě ì ulitane dör buaë se' a wè. Ye' wa kawö ta' ì ulitane woie, erë kě ye' e' müpattsá as ilè e' alöka ye' ki. ¹³⁻¹⁴ A' welepa tō icheke: “chkè dör s'ñawi

a, ñies s'ñawi dör chke a.” E' yëne erë aishkuö ta íyi böt ñe' ewerawa Skëköl tö. Erë s'chkà kě dör trënoie. Skëköl tö s'chkà shke'werakane aishkuö ta idiché tajë wa wes ie' tö Skëképa Jesús shkeo'kane es. E' kuëki s'chkà kě meneat trënoie wes a' tö ibikeitseke es, imeneat ì buaë woie Skëképa a, ñies ie' tö s'chkà kkö'neke.

¹⁵ ¿A' kě wa ijcher tö se' batsulewa Cristo mik, e' kuëki se' chkà dör etkë ie' chkà ta? E' dör es, e' ta ¿wes se' tö s'chkà dör Cristo icha e' ia'wëmika senukka alaköl sulusi ta ese wa? ¿Kě se' kàne e' ia'ukka yës! ¹⁶ ¿A' kě wa ijcher tö mik yi sené alaköl sulusi ta, e' ta ie'pa bøl mía wes wák eköl ã es? E' dör wes itso' kitule Skëköl yëkkuö ki es. E' tö wëm ena ilaköl e' chë i' es: “Ie'pa bøl serdaë ñita ta ie'pa mía wes wák eköl ã es.”* ¹⁷ Erë yi batsulewa Skëképa Jesús mik, ese dör wes wák eköl ã es ie' ta.

¹⁸ E' kuëki a' tköshkar trë yöki. Sene sulu skà kos, e' kě tö s'chkà dalösewëwa wes trë es. Mik se' trërke, etä s'chkà dör Cristo icha, e' méttasä o'ka kě dör Cristo icha, ese a. E' wa s'wák chkà dalösewëwasö. ¹⁹⁻²⁰ ¿A' kě wa ijcher tö a' chkà dör Wiköl Batse'r e' wé? Skëköl tö iWiköl mé a' a, e' tso' a' a. Ie' tö a' to'ttsabak, e' ské dör darërëë. A' kě dör a' wákpa icha, a' dör ie' icha. E' kuëki a' ké senuk yësyësë as ie' kikarka.

7

Se' serwa ñita e' pakè

¹ Ì chaki' a' tö ye' a yëkkuö ki, e' wà iuteke ye' tö ñne. A' tö ye' a ichaki' tö ¿buaë idör tö se' kě serwa alakölpä ta? ² Erë ye' ichë a' a tö tajë trë

* **6:16** Génesis 2.24

tso', e' yökḡ a' kōs maso tsúwā eköl eköl. ³ A' wēpa kōs kawōtā senuk ilaköl tā, es ñies a' alakölpa kōs kawōtā senuk iwēm tā. ⁴ Alaköl chkà kē meneat ie' wák ě ā, e' meneat ñies iwēm ā. Es ñies iwēm chkà kē meneat ie' wák ě ā, e' meneat ñies ilaköl ā. ⁵ Ie'pa kē kàne ichkà kkēuk ñì yökḡ. Erè ie'pa kawō mé ñì ā e' batsöktsā ñì yökḡ ekuölö ě ttoie S'yě tā, e' tā e' ě dalewa kē ie'pa ñì köpawā. Mik ká e' tka, etā ie'pa ñì kōwane dö' Satanás tō ie'pa erkiōwè trēnuk, kē ie'pa diché dē'ka e' kkō'nuk e' kuekḡ. ⁶ Erè ye' kē ku' a' ā ichök tō a' kawōtā ñì batsöktsā ñì yökḡ es, a' kḡ ikiane, e' tā a' tō iwēmi es. ⁷ Ye' ā tā sulitane mú dör wes ye' es, kē alaköl tā'. Erè Skēköl tō imé sulitane ā kua'kḡ kua'kḡ ñì kimoie.

⁸ A' wēpa tso'ia ekōrla ñies a' wēpa dör schö, esepa ā ye' ichè tō buaë idör tō ie'pa mú ser kekraë ekōrla wes ye' es. ⁹ Erè ie'pa kē e' kkō'nuku' trē yökḡ, e' tā ie'pa mú maso yulōne senowaie. S'serwā e' dör bua'ie maso kkechekesö ñië e' tsatā.

¹⁰ A' wēpa senewābak, esepa ā ye' tō ttè dalöiëno i' meke: a' kē kàne ñì ökwa. Ttè e' kē dör ye' ttè, e' mé Skēkēpa Jesús tō se' ā. Alakölpa kē kàne iwēm ökwa. ¹¹ Erè ie' tō iéwā, e' tā ie' kē kàne senukwā wēm o'ka tā, ie' kawōtā senuk ekōrla kē wēm tā'. Ie' kē senak es, e' tā ie' ké er bua'ukne iwēm kḡ. Ñies wēpa alaköl tā', esepa kē kàne ilaköl ökwa.

¹²⁻¹⁴ A' malepa senewābak, erè e' maso kē erblōtā' Jesús mik, esepa ā ttè dalöiëno kē meneat Skēkēpa Jesús wā. Erè esepa ā ye' ichè tō a' masopa kē arwa. Iwēm kē erblōtā' Jesús mik, isalema e' tsatkërmi ilaköl olomik. Ñies alaköl kē erblōtā' Jesús mik, isalema e' tsatkërmi iwēm olomik. Ie'pa ñì éwā, e' tā ie'pa ala'r dör wes pē' kē erblōtā' Jesús

mik esepa ala'r es, ie'pa tsatkè e' dör darèrè. Erè iyè ena imì serke ñita, kè ñì anewa, e' ta isalema ie'pa tsatkèrmi iyè ö imì olomik. E' kueki ye' ichè tö a' maso senakia a' ta, e' ta kè iarwa. ¹⁵ Erè a' maso kè erblöta' Jesús mik, e' ena a' akwa krö wa, e' ta kè iwöklö'war a' kè klöulewa iulà a. Erè Skököl tö se' klöo'bak senuk bère ñita. ¹⁶ E' kueki ibua'ie dör tö a' sermiia bère ñita. A wëm çì tö be' a ichök tö be' alaköl kè tsatkërpa be' olomik? A alaköl çì tö be' a ichök tö be' wëm kè tsatkërpa be' olomik?

¹⁷ E' dör wës ttè wa ye' tö Skökëpa Jesús icha erule erule e'pa ulitane wöbla'weke ká wa'ñe es. Ye' tö ie'pa a ichè tö wës a' ku' Skököl tö mik a' klöo'itö iwák a eta, es a' atú bër. Ie' tö ieri mé a' a seno eköl eköl es. ¹⁸ Wëpa tottola kkuölit tëule tsir, mik ie'pa klöo' Skököl tö iwák a eta, esepa kè kàne e' mane'ukne wës. Es ñies wëpa kè wakyöule es, mik Skököl tö ie'pa klöo' eta, esepa kè kàne e' wakyuök. ¹⁹ Se' wakyöule ö kè se' wakyöule e' ska' Skököl kè tkine yës. Ie' ttè dalöiëno, e' dalöiekesö, e' je' ki ie' tkirke. ²⁰ A' kos e' tsúat wës a' dör mik ie' tö a' klöo' iwák a eta es. ²¹ Mik ie' tö a' klöo', eta ça' klöulewa kanè mésoie? e' ta kè a' tkinuk e' ki. Erè a' a kawö tso'ia e' yöktsa e' ulà a, e' ta a' e' yöttsa. ²² Mik ie' tö a' klöo', eta a' klöulewa kanè mésoie, e' ta e' yè'ttsa ie' tö sene sulu ulà a kanebloie Skökëpa Jesús a. Es ñies mik Skököl tö a' klöo', eta a' kè dör kanè méso ñe'se, e' ta e' klöo' Cristo tö ie' wák kanè mésopaie. E' kueki a' klöulewa kanè mésoie, e' ta kè a' tkinuk e' ki. ²³ Skököl tö a' to'ttsabak, e' kueki kè a' e' tiukne yile skà ttè dikia. ²⁴ A yamipa, wës a' ku' Skököl tö mik a' klöo'itö eta, es a' atú bër. A' senú buaë yësyësë ie' a, sene me'itö a' a e' a.

²⁵ Ima a' tō ye' chaki' yēkkuō kī wēpa tso'ia ekōrla, esepa kī, e' iuteke ye' tō i'ñe. Ese tté kē mène ye' a Skēkēpa Jesús wa. Erē ima ibikeitsèyō, e' chekeyō a' a. Skēkōl ye' sué er siarē wa e' wa ieri méitō ye' a iwà jchenowā buaë. E' kuekī ì chekeyō e' mik a' erblōmi. ²⁶ I'ñe tā se' serke kawō darērē a, e' kuekī ye' a tā buaë idir tō se' kos e' tsuat wes s'tso' es. ²⁷ Wēm senewābak, ese kē tō ilakōl ökwa. Wēm duria ekōrla, ese tayē kē yular. ²⁸ Erē wēm senéwa, e' tā buaë idir. E' wa ie' kē wā ì sulu wamblēne. Nies alakōl kam serwā, ese senéwa, e' tā e' dōr buaë. E' wa ie' kē wā ì sulu wamblēne. Erē wēpa senewābak, esepa we'ikēmi ká i' kī s'weirke ese tō tkōka wēpa kē senewābak esepa tsata. E' yōkī ye' éna a' tsatkak, e' ē kuekī ye' ichè tō buaë idir tō a' ser ekōrla.

²⁹⁻³¹ A yamipa, ye' ichè tō kē se' a kawō tā'ia tajē. Wes ká i' dōr i'ñe tā e' erkewatke. E' kuekī i'ñe tā ena kekraë kē se' kàne senukia er me'rie ì tso' ká i' kī ese kī. Se' senewābak, esepa kē er mukwā e' kī. Se' iuke siarē, esepa kē er mukwā e' kī. Nies se' ttsē'rke buaë, esepa kē er mukwā e' kī. Se' tō ì tuè tā', esepa kē er mukwā ì tso'rak iwā ese kī. Se' serke buaë ì tso' ká i' kī ese mik, esepa kē er mukwā ese kī.

³² Ye' kī ikiane tō a' mú ttsē'r buaë, kē tkir ì kī. Wēpa serke ekōrla, esepa wā kawō tso' kibiie Skēkōl íyi sauk ena ì wēr buaë ie' wa ese uk. ³³ Erē wēpa senewābak, esepa kawōtā ì tso' ká i' kī ese sauk as iwēr buaë itayē wa. ³⁴ Es ie'pa kī íyi bōt kané tso'. Es nies alakōlpa dōr schō ena busipa wēm kē tā', esepa wā kawō tso' kibiie Skēkōl íyi sauk. Ie'pa e' mumittsa senuk batse'r. Erē alakōlpa

senewabak, esepa kawötä ì tso' ká i' kî ese sauk as iwër buaë iwëm wa. ³⁵ Ttè ekkè chéyö a' kimoie, kë dör a' wöklö'woie. Ye' kî ikiane tö a' ser buaë yësyësé Skëköl ë a, kë wötkeku' ì tö.

³⁶ Wëpa ttè meuletke tayë a senukwä, esepa wele tö ibikeitsè: “Tayë duéswö detke senowä, ñies ye' kë a seneiä ekörla. Bua' idir ye' a senukwä ie' ta”, e' ta esepa a ye' ichè tö a' senakwä, e' ta a' senúwä, e' kë dör suluë. A' senúwä. ³⁷ Erë wëpa ttè meuletke tayë a senukwä, erë esepa kë éna senakwäiä, e' ta esepa a ye' ichè tö e' dör buaë tö a' kë serwä. Erë a' kawötä ibikeitsökwa bua'iewä kewe tö a' wákpa er wa a' kë senakwä. Ñies a' kawötä isauk buaë tö kë yi ku' a' a' ichök tö kë a' senukwä. A' tö ibikeitsétke tö a' senak ekörla kekraë, e' ta bua' idir tö a' kë serwä. ³⁸ Es ye' tö ichè tö wëpa senéwä, esepa tö iwé buaë. Erë wëpa kë sené'wä, esepa tö iwé bua'ie.

³⁹ Alaköl senewabak, e' kawötä senuk iwëm ë ta dö mik iwëm blënewä eta. Iwëm blënewä e' ta ie' serwamine wëm o'ka ta. Erë ie' kawötä senukwä wëm erblé Skëképa mik ese ë ta. ⁴⁰ Erë ye' ichè tö bua' idir ie' a' tö ie' mú ser ekörla, kë senewane. E' tö ie' ttsé'wëraë buaë shüte. Ye' tö iklö'wé tö ye' a' Skëköl Wiköl tso' ñies, e' kuëkî ye' tö a' a' ichè es.

8

Iyiwak jchëule íyi diököl tso' dalöiè ese a, e' pakè

¹ Chkè meule íyi diököl tso' dalöiè ese a, ese kî a' tö ye' a' ichaki' yëkkuö kî, e' iutekeyö ì'ñe.

Ima a' tö íyi diököl ñe'se ché, e' dör mokî e' jcher se' wä. Erë kë a' éna ichökwa tö se' wä íyi jcher, e' tö se' kèmi e' ttsökka taië s'malepa kî. Erë s'malepa

dalëritsekësö, e' tö ie'pa diché k_i ieraë. ² Yi e' bikeitsö tö ie' w_a íy_i jchertke tajë, e' wa iwënew_a tö kam ie' w_a ijcher wes ikawöta jchenuk es. ³ Erë yi tö Skëköl dalëritseke, ese mik ie' batsë buaë.

⁴ Chkë meule íy_i diököl tso' dalöie ese a ese katësö, e' k_i a' tö ye' a ichaki'. Se' w_a ijcher buaë tö íy_i diököl ñe'se wák kë ta', e' kuek_i kë idör ñe bua'. Skëköl chökle, e' dör eköl ë. ⁵ Pë' kë tö Skëköl dalöie, esepa tö iklö'wé tö ì dalöiekerakitö, esepa tso' tajë serke ká jai a ö ká i' a. Esepa kíerakitö këköl ö skëképa. Mok_i esepa tso', ⁶ erë Skëköl dalöieke se' tö, e' dör Skëköl eköl ëme e'. Ie' dör S'yë. Ie' dör íy_i ulitane wì, ñies se' tso' ie' ë a. Ñies Skëképa dör eköl ë, e' dör Jesucristo. Íy_i ulitane tso' ie' mik, ñies se' tso' ie' mik.

⁷ Erë kë s'yamipa ulitane éna iwà ane buaë tö íy_i diököl tso' dalöie, ese k_{os} kë wà ta'. Ie'pa bak íy_i diököl ñe'se dalöiök, e' kuek_i e' tso'ia ie'pa er a dö ikkë ta. Mik ie'pa tö chkë meule íy_i diököl a, ese katé, eta e' k_i ier tö ikkaté. Ie'pa diché kë dë'ka ierbikö es, ese wöklö'woie. E' kuek_i ie'pa tö ittse tö iianekane ñáie. ⁸ Se' bats Skëköl mik e' kë dör chkë wa. Í katekesö ö ì kë katësö e' kë a se' onuk buaë ö suluë ie' wöa. ⁹ E' jcher a' w_a, e' kuek_i a' tö iklö'wé tö chkë k_{os} katëmi a' tö. E' yëne, erë a' e' kk'ónú as kë a' ukuömik s'yamipa kam éna iwà ar buaë, esepa ardöne sene sulu a. ¹⁰ Ichösö tö be' éna iane buaë, e' mí_a e' tkéser chkë meule íy_i diököl a, ese katök iwé a. Erë e' dalewa s'yami kam éna iwà ar buaë ese eköl tö be' sué chkök ta e' tö ie' erkiöwéka ta imí_a ta ikatëitö ñies. ¹¹ Be' tö iwé es, e' ta e' wa be' tö se' yami, kë diché dë'ka wë', e' émine sene sulu a ta isulurdawa be' ukuömik. Ie'

dör s'yami, ñies Cristo e' mettsa ttèwà ie' skéie. Be' tō iwé es, e' tã be' tō ì sulu wamblé s'yami kī. ¹² Se' tō s'yamipa kãm éna iwà ar buaë, esepa kī ì sulu wamblé es, e' tã ñies se' tso' ì sulu wamblök Cristo kī. ¹³ E' kuekī ye' ichè tō s'yami wele armine sene sulu a ye' ukuömik, iyiwak chkà katéyö e' kuekī, e' tã kē ye' tō ikatepaiane.

9

Pablo tō ikanè tsatké

¹ ¿Wes a' tō ibikeitsèmi tō ye' kē a kawö tã' ì woie wes ye' kī ikiane es? Wësua a' tō ibikeitseke tō ye' kē dör Jesús ttekölpa tsá e'pa eköl. Erë ye' tō Skëkëpa Jesús su' ye' wák wöbla wa, e' kuekī mokī ye' dör ie'pa eköl. A' dör ye' kanëblöke Skëkëpa a e' wà. ² A' wakpa kī iwënewà tō mokī ye' dör Jesús ttekölpa tsá e'pa eköl. O'kapa tō ichèmi tō ye' kē dör es, erë e' kē yënuke a' a.

³ Wépa tō ye' ché es, esepa yöki ye' e' tsatköke i' es. ⁴ ¿Wes a' ibikeitsèmi tō wépa wöbla'wekeyö, esepa kē kawötã ye' kimuk inuköl wa chkoie di' yoie? ⁵ Ñies ¿ima a' ibikeitsè tō ye' kē a kawö tã' senukwã tayë erblöke Jesús mik ese tã tsèmi e' tã wes Jesús ttekölpa malepa ena Jesús ëlpa ena Pedro e'pa tō iweke es? ⁶ ¿ima a' ibikeitsè tō ye' ena Bernabé, sa' böl ë kawötã kanëblök sa' wákpa ulà wa e' kkö'noie? ⁷ ¿Wé a' wã isuule tō ñippökwapka mi'ke, erë iwákpa e' kkö'nuke ichkè wa idi'yè wa? ¿Wé a' wã isuule tō iyiwö tkèsö, erë kē sō iwà katepa? ¿Wé a' wã isuule tō yi tso' chibo kkö'nuk, erë ese kē tō chibo tsu'diö yepa? ⁸⁻⁹ Ì chök ye' tso' a' a, e' kē bikeitse s'ditsö ë wã, ñies itso' kitule Moisés ttè dalöiëno kī, e' tō ichè

i' es: “Baka wë'ñe tso' kanebloie trigo wöttsoie, e' kě kawö ta' kkö payuèwä itso' kaneblok e' dalewa as trigowö katöitö.” ¿Ima a' ibikeitsè? ¿Ttè dalöiëno e' me'at Skököl tö baka wë'ñe ë kkö'noie? ¹⁰ Au, ie' tö ime'at se' a' ñies. Wépa tö iyiwö tkeke ena wépa tö ishteke, esepa tö iwakaneweke ie'pa tö iwö kak paneke e' kueki. ¹¹ Es ñies sa' tö Wiköl Batse'r íyi tsá paka' a' a, e' dör wes iyiwö tkèsö es, e' kueki kě idör suluè tö a' tö sa' kimù ì tso' a' wä ese wa, e' dör wes iyiwö shtekesö es. ¹² A' wöbla'ukwakpa skà e' kkö'nuk a' kawöta, e' yitä buaë a' kawöta sa' kkö'nuk.

Erë e' wà kě kine sa' wä a' a. Mik sa' bak a' ska', etä sa' kě wä a' íyi kàne e' kkö'noie. Sa' kaneblə' sa' wákpa ulà wa e' kkö'noie. E' dör darërë sa' a, erë e' kos dalë'ttsë' sa' tö as kě ì tö a' wöklö'ù Cristo tté buaë e' klö'uk. ¹³ A' wä ijcher tö wépa kanebloke Skököl wé tso' Jerusalén e' a, esepa serke ì kaneweke ie'pa tö ese mik. E' wà dö tö iyiwak jcheke ie'pa tö ka' tso' imoka Skököl a e' ki, ese chkà kak tsekeat ie'pa tö katè. ¹⁴ Es ñies Skökëpa Jesús tö iyë'at tö wépa kanebloke ie' a ittè buaë pakök, esepa serdaë kanè e' mik. ¹⁵ Erë ye' kě wä íyi ikkë kine a' a yës. Ñies ye' kě ku' i' chök a' a as a' tö ye' a imù. Ye' tö Jesús tté buaë pakeke éme, e' tö ye' ttsë'weke buaë shute. E' kě yepattsä yi tö ye' ulà a. Ye' a ta' buaë idir tö ye' duöwä, erë ye' kě tö a' ulà a ì klö'wepa.

¹⁶ Erë ye' patkëule Jesús tté buaë pakök, e' kueki e' wa ye' kě a e' ttsënučka yës. Ye' kawöta iwà pakök. Ye' kě tö ipakë, e' ta' iwëstela ina ye' ta! ¹⁷ Ipaköpayö ye' wák er wa, e'ma ye' wä kawö ta' s'ña'woie iki. Erë kanè e' me'at Skököl tö ye' ulà a, e' kueki ye'

kawōtā ipakök. ¹⁸ E' dör es e'ma çì dör iské ye' a? Ye' ttsë'ne buaë ipakök ěme e' dör iské ye' a. E' wà kiane chè tò erě ye' wā kawō tā' senuk ye' kanè e' wa, erě e' kē kī ye' s'ña'wēkū' yēs. E' tò ye' ttsë'wēke buaë shūṭe.

¹⁹ Erě ye' kē dör yi kanè méso, erě ye' e' mettsa sulitane kanè mésoie as kōs ie'pa erblōmi Jesús mik, ekkēpa dō erblök imik. ²⁰ Mik ye' tso' judiowak shūa, etā ye' serke wēs sa' judiowak ser Moisés ttè dalöiëno dikia es as ie'pa erblō Jesús mik. Erě ye' kē ku'ia Moisés ttè dalöiëno e' dikia, erě mik ye' tso' ie'pa shūa, etā idalöiekeyō as ie'pa erblō Jesús mik. ²¹ Es ñies mik ye' tso' pē' kē dör judiowak esepa shūa, etā ye' serke wēs ie'pa ser es as ie'pa erblō Jesús mik. (Erě kē ì sulu wamblekū'yō. E' wà dör tò erě ye' kē ku'ia Moisés ttè dalöiëno e' dikia, erě ye' tso'ia Skököl ttè dalöiëno e' dikia, ye' tso' Cristo ttè dikia e' kueki.) ²² Mik ye' tso' s'yamipa kam éna Jesús tté wà ar buaë, esepa shūa, etā ye' serke wēs ie'pa ser es, as ye' a ie'pa kimer as ie'pa éna iwà ar buaë. Es mik ye' tso' pē' shūa etā ye' serke wēs ie'pa es as wēs alé ie'pa wēlepa tsatkēr. ²³ Ì kōs wēkeyō e' dör Jesús tté buaë kī shkōwoie as iwà dōñak ye' ulā a.

²⁴ A' wā ijcher tò mik se' turke tseë isuoie tò wé e' alōmi, etā iturkerak seraa, erě eköl ě e' alōmi, ese ulā a iské dōraë. E' sū a' senú Skököl a buaë as iské dō a' ulā a wēs wé e' alé ese ulā a iské de es. ²⁵ Tunukwakpa ulitane e' kkö'nuke, e' yuōke kekraë e' aloka imalepa kī. Ì kōs tò ie'pa wöklö'wèmi, e' olo'yeke ie'pa tò. E' kōs wēke ie'pa tò as kal

kō yuekerakitō wōshkiie* tkèkà iwōkir kī, ese dō ie'pa ulà a iē' alérak e' skéie. Iské e' chklörta'wà, erè se' iyuleke, e' dör yōbiē kē chklörta'wà. ²⁶ Ye' serke Skèköl a wēs yi tur e' aloka ese es, kē dör wēs tunukwak turke ēanas ese es. Ye' kē dör wēs ñippōkwak tō iulà tsiní uyeke ē siwà' kī, kē wà ta' ese es. ²⁷ Ye' e' wöklö'uke darērē, ye' chkà kekeyō kēsik wa as tō iū wēs Skèköl kī ikiane es. E' wekeyō es dō' ye' s'patté tajē Skèkēpa ttè wa, erè ye' wák kē ulà a iské dō.

10

Kē a' minuk íyi diököl dalöie ese wé a

¹ A yamipa, ye' kē kī ikiane tō a' éna ichōwa tō ì bak se' yamipa bak ká iaiaë Moisés kēwō ska' e'pa ta. Ie'pa kōs wēttsē' Skèköl tō mò àr tajē e' wa. Ñies Skèköl diché wa ie'pa kōs baktsà klō wa dayē kiè Dayē Mat, e' shuà kē nune'ka dayē wà. ² E' dör wēs ie'pa wōsunerak mò a ena dayē a es iwà kkachoie tō ie'pa batsulewà Moisés mik. ³ Es ñies chkè mé Skèköl wák tō ie'pa a, e' ē ñé ie'pa ulitane tō. ⁴ Ñies di' mé ie' wák tō ie'pa a, e' ē yé ie'pa ulitane tō. Di' e' dōwēttsaitō ákkuō a. Ákkuō e' tō Cristo wà ché, e' mir ie'pa ta kēkraë ikimukrak. ⁵ Erè ie'pa kibiiepa kē wēr Skèköl wa buaë. E' kuēkī ie'pa kibiiepa durulune, nu atē tkēter ká wa'ñe ká sir poë e' kī.

⁶ E' kōs tka ie'pa ta se' a iwà kkachoie tō kē se' kàne ì sulu kkechök wēs ie'pa tō ikkeyē' es. ⁷ Se' kē kàne íyi diököl dalöiök wēs ie'pa welepa tō idalöie'

* **9:25** kal kō yöule wōshkiie: E' merke tunukwakpa e' alé esepa a, e' kkecheke ie'pa tō tajē. Wé kī itkēnekà ese wák dalöiērtà' tajē.

es. Ì wamblè' ie'pa tò e' tso' kitule Skèköl yèkkuö k_i. E' tò ichè: “Ie'pa e' tuléw_a chkök di'yök taiè buaè íyi diököl dalöioie. E' ukuök_i t_a ie' kékarak klötök trènu_k ì sulu wamblök taiè e' ttsè'w_okarak buaè.”*
⁸ Kè se' kàne trènu_k w_es ie'pa w_elepa trènerak es, e' nuí k_i ie'pa taiè e'pa durulune k_a etkè a dök_a 23,000. ⁹ Kè se' kàne Cristo wöñatkök ì sulu wa w_es ie'pa w_elepa iwöñatkè' es, e' nuí k_i ie'pa kótulur tkabè wa. ¹⁰ Kè se' kàne kköchök_ka Skèköl wö_a w_es ie'pa w_elepa kköyè'k_a es, e' nuí k_i S'ttökulurwak tò ie'pa kótulur.

¹¹ Íyi ekkè k_os tka s'yamipa bak k_a iaiaè, e'pa t_a iwà kkachöie se' a tò se' kè kàne ì sulu wamblök w_es ie'pa es. E' k_os kiteat Skèköl yèkkuö k_i se' serke ìñe t_a k_a i' erkewatke e' kèwö ska', esepa a ikkachöie tò w_epa tò Skèköl watétts_a, esepa weirdaè inuí k_i.

¹² A' w_elepa e' bikeitsö tò “ye' e' tkéw_a darèrè Jesús mik, kè ye' arpamine ì sulu a.” Ese wakpa kawöt_a senuk erk_i as kè iarmine ì sulu a. ¹³ Se' erkirke ì sulu wamblök, ese k_os tköke sulitane t_a. Èrè Skèköl ttö mok_iè, ie' kè tò se' mepatts_a tò ì sulu tò se' erkiöwè taiè shute kè se' a iwöklör ekkè. Mik se' erkiöwèke ì sulu tò, et_a ie' tò se' a ikkacheraè w_es se' tköshkarmi iulà a as se' a iwöklör.

¹⁴ A yamipa, a' dalèr taiè ye' éna, íyi diököl tso' dalöiè ese k_os yöki a' tköshkar bánet. ¹⁵ A' kabikeitsö buaè, e' kuèk_i ì chekeyö a' a, e' bikeitsö t_a a' isueraè tò mok_iè idir. ¹⁶ Mik se' ñi dapa'uke Cristo kòtew_a e' kèwö tkö'uk, et_a wèstela chèsö Skèköl a' vino yekesö ñita tka' etkè a' e' k_i. Vino ñe' tò ie' pè tène taiè s'tsatkoie e' wà chè. E' wa se' k_os

* **10:7** Éxodo 32.6

tso' batsulewā ie' mik. Ñies pan etō ã blatekesō ñi
 a e' ñekesō ñita. E' tō ie' chkà wà chē. E' wa se' kōs
 tso' batsulewā ie' mik. ¹⁷ Se' dōr tajē, e' kōs tō pan
 etō ã e' ñeke, e' kueki se' kōs dōr wēs wák ekōl ã es.

¹⁸ Ì weke Israel aleripa tō e' wà bikeitsō. Mik
 ie'pa tō iyiwak jcheke kã' tso' imokã Skëkōl a e' ki,
 etã wēpa tō ese chkà kak kateke, esepa kōs tso' ie'
 dalōiōk ñita. Es ñies a' mi'ke íyi diōkōl dalōio wé a,
 tã chkè meule íyi diōkōl a, ese kak katé a' tō, e' tã a'
 tso' idalōiōk ie'pa tã ñita. ¹⁹ E' wa ye' kē ku' ichök tō
 íyi diōkōl ese ena chkè meule iã ese diché tã'. ²⁰ Au,
 kē idōr es. Ye' tso' ichök tō pē' kē tō Skëkōl dalōiē
 esepa tō iyiwak jcheke mē íyi diōkōl a, ñermata e'
 meule aknamapa a, kē meule Skëkōl ichök e' a. Ye'
 kē ki ikiane tō a' e' tiù aknamapa íyi shuã yēs. ²¹ A'
 kē a Skëkēpa Jesús tka' ena aknamapa tka' e' wà
 yanuk ñita. A' kē a Skëkēpa chkè ena aknamapa
 chkè katanuk ñita. ²² Iwésō es, e' tã s'tso' Skëkēpa
 tsiriuk as isibirka s'ki. Ie' uluneka s'ki, e' tã ¿wēs e'
 dalē'ttsērmi siã?

Ì kōs ú Skëkōl ã kikoka

²³ A' wēlepa tō icheke tō “se' wã kawō tso', ì kōs
 kiane se' ki wē, ese wōie.” E' yēne erē kē ì ulitane e'
 dōr buaē se' a wē. Ì kōs kiane se' ki wē, e' wēmiso,
 erē kē ì ulitane a s'yamipa er diché iēnuk. ²⁴ Se'
 kē kàne tkinuk se' wák ã ki. Ñies s'kawōtã tkinuk
 s'malepa ki.

²⁵⁻²⁶ Skëkōl yëkkuō tō ichè: “Ká i' ena íyi kōs
 tso' iki, e' dōr Skëkōl icha.”† E' kueki iyiwak chkà
 watorke iwé a, ese kōs katēmiso. Kē iwà chakar tō
 imeule íyi diōkōl a ò au as s'er kē tō s'kkatō iki.

† 10:25-26 Salmo 24.1

27 Yi kē erblōtā' Jesús mik, ese eköl tō a' wēle kié chkök ie' tã, tã a' shkak, e' tã a' yú. Ì kōs wà a' dēne e' katō bēre kē ichakar aš a' er kē tō a' kkatō iki. 28 Erē o'ka tō a' a' iché: "Iyiwak chkà se meule iyi diököl a", e' tã kē ikatar ie' dalërmik, ñies erbikè dalërmik. 29 Ye' tso' ie' erbikè chök, ye' kē ku' a' erbikè chök.

Ye' a' kawō tã' iyiwak chkà ulitane katök, ¿wes e' kē katepayō, imène sulu o'ka kī e' ě kuēki? 30 Ì kateke ye' tō, ese kī ye' tō wēstela cheke Skëköl a, e' tã ¿wes e' sulurmi o'ka yöki? ¿Wes e' kī ie' tō ye' chëmi suluë?

31 E' kuēki ì kōs yekesö, ñekesö, ñies ì kōs wēkesö, e' ùsö aš Skëköl kīkarka. 32 A' senú wōsh wa aš kē yi wöklör a' ukuömik. Judiowak idir ö kē idör judiowak ö wēpa dör Skëköl icha ese idir, ese kōs kē wöklö'war. 33 A' senú wes ye' serke es. Ye' wák e' ché senuk kekraë aš e' wër buaë sulitane wa. Ye' kē tkirku' ye' wák kī. Ye' tkirke sulitane kī ie'pa kimoie aš itsatkërdak.

11

1 A' senú wes ye' serke es. Ye' serke wes Cristo ser es.

Wes alakölpa kawōtã e' uk mik se' ñi dapa'uke eta

2 Kekraë a' er arke ye' ska'. Ñies ì kōs wa ye' tō a' wöblaö', e' wēkeia a' tō. E' kuēki ye' tso' a' kīkōkka. 3 Erē ye' kī ikiane tō a' wã ijcher tō Cristo dör wēpa dör ie' icha esepa kōs wökir. Ñies wëm dör alaköl wökir. Ñies Skëköl dör Cristo wökir. 4 Mik a' ñi dapa'uke ttök Skëköl tã, eta a' wēpa wēlepa ttöke ie' tã ö ilè chekerakitö ie' ttekölie tã iwökir pabakekewaitö, e' tã e' wa yi dör iwökir e' dalösewewekewaitö. 5 E' skéie kē dör es alakölpa a.

Ie'pa ttöke Skëköl ta ö ilè chekerakitö ie' ttekölie, kë wökir pabakulewa, e' ta e' wa ie'pa tö yi dör iwökir e' dalösewewa. Ie'pa dör wes alakölpä tsà tö dabebe esepa es. ⁶ Alaköl wele kë éna iwökir pabakakwa, e' ta ese mú tö itsà tèe wes wëm es. Erë e' dör jaë taië ie' a. E' kueki buaë idir ie' a tö iwökir pabaköwa. ⁷⁻⁹ Skëköl tö wëm yö' wes ie' wák es, e' kueki wes ie' dör e' wërke wëm ki. E' kueki wëpa kë kàne iwökir pabakökwä mik ittöke ie' ta e' dalewa. Erë alaköl dë'ka wëm wa, e' kë dör tö wëm dë'ka alaköl wa. Ñies alaköl yöne wëm kueki ikimoie, e' kë dör tö wëm yöne alaköl kueki. E' kueki wes wëm dör e' wërke alaköl ki. ¹⁰ E' kueki alakölpä ké e' wà kkachök iwökir pabakëwa wa. Ñies ie'pa ké e' uk Skëköl biyöchökwakpa kueki. ¹¹ Erë alakölpä ena wëpa batsulewa Skëképa mik esepa kë meneat ulawa ulawa ñi yöki. E' skéie imeneat ñi kimum ñi dalöiök. ¹² Mokj tö alaköl tsá dë'ka wëm tsá wa. Erë ñies e' ukuöki ta wëpa ulitane kurke alaköl wa. Erë se' kos ena íyi kos, e' dë'ka Skëköl wa.

¹³ A' wakpa tö ibikeitsö. ¿Buaë idir tö alakölpä ttöke Skëköl ta wökir kë pabakule? ¹⁴ Sulitane wa ijcher tö iwake' meneatbak tö wëm tsà batsi, e' dör jaë. ¹⁵ Erë alaköl tsà batsi, e' mène ie' a iwökir pabakoie, e' kueki e' mène buaë ie' ki ikikoka. ¹⁶ Yile kë wa ye' sini'kune, e' ta ese éna íanú tö se' dör Skëköl icha erule erule ñi dapa'uke ká wa'ñe, e'pa kos wöblar tö alakölpä ttöke Skëköl ta wökir pabakulewa.

Wes se' ké Skëképa kötewa e' kéwö tkö'uk

¹⁷ Ì cheke ye' tö a' a' i' ta, e' kë ki ye' a' a' peñanuk. Mik a' ñi dapa'uke, eta e' wà dettsa suluë ichök ì

buaë tsata. ¹⁸ Keweie yö ichè tö ye' wä ibiyö jcher tö mik a' ñi dapa'uke, eta a' ñi blabatsélor. Wele ta ye' iklö'wé tö e' dör moki. ¹⁹ Moki e' dör buaë tö a' ñi blabatsö as iwërwa a' shua tö a' wépa wër moki Skököl wa buaë. ²⁰⁻²¹ Mik a' ñi dapa'uke Sköképa kötewa e' kéwö tkö'woie chke wa di'yè wa, eta a' wákpa tö a' chke ñéwa ké wa iyamipa ké wa i ta' esepa bikeitse. Bataie ta a' welepa ate ké chkaule welepa e' ttéka taië blo' wa. E' wa i ché a' tö tö ikéwö tkö'weke a' tö e' dalösewéwa a' tö. ²² Wësua a' ké u ta' chkoie di'yoie. Wësua se' dör Skököl icha e'pa dalösewekewa a' tö. Wësua a' éna s'yamipa dör siarë, esepa jaëwakkä. ¿Ì chëmiyö a' a iyi ekkë kueki? ¿A' ki ikiane tö ye' tö a' peñë iki? Au, ye' ké tö iwepa.

²³ Sköképa Jesús tté meneat ye' a paka'neyö a' a, e' dör i' es: Nañewe kam ie' merittsa, e' yöki ie' tö pan klö'wé. ²⁴ E' ki wéstela chéitö Skököl a. E' ukuöki ta iblatéitö ta iché: “Pan i' dör ye' chkà merdattsa a' tsatkoie e'. I' ú kekraë as a' er arne ye' ska.” ²⁵ Es ñies mik ie'pa chké one ta tka' a vino tkër, e' klö'wéitö ta iché: “Vino i' dör ye' pé. Ye' tterawa e' pé tërdaë, e' wa ttè pa'alí me' Skököl tö, e' wà de. Bitökicha a' tö iyeke, eta a' er anú ye' ska.” ²⁶ Es bitökicha a' tö pan ñe' ñé ena vino ñe' yé, e' wa a' tso' ichök tö ie' kötewa se' skéie. Es a' tö ichè michoë dö mik ie' datkene eta.

²⁷ E' kueki yi isie tö pan ñe' ñé ena vino ñe' yé, erë ké iserku' wes kawö tkö'weke ñe' wà kiane ché es, e' ta esepa tso' Sköképa chkà ena ipé dalöseukwa. ²⁸⁻²⁹ Iñésö ena iyésö, erë s'yamipa malepa dör wes wák eköl ë es se' ta Sköképa batamik, esepa dalösewéwasö, e' ta Skököl wö kiekésö e' ki. E'

kueki se' kos eköl eköl kawöta e' sauk kewe tö is s'tso', e' ukuöki ta pan ñú ena vino yö. ³⁰ Erë a' kë ku' iwà dalöiök es. E' kueki a' taië kirirke ianewa alabëbë, ñies a' welepa duölur. ³¹ Se' e' sué buaë, e'ma Skëkëpa kë tö se' shulepa. ³² Erë ie' tö se' shuleke, e' ta e' dör se' kimoie as se' kë kichatër aishkuö ta wëpa kë tö ie' dalöieta' esepa ta ñita. ³³ A yamipa, mik a' ñi dapa'uke chkök ñita Skëkëpa kötëwa e' kewö tkö'woie, eta' a' ñi panú. ³⁴ A' wëpa dué bli wa, e' ta esepa chköbitu iwák u a as a' kë tö Skëköl wö kiö e' ki a' ñi dapa'uke chkök ñita e' wa. Íyi malè kianeia shulè, ese shulekeyö mik ye' dene a' ska' eta.

12

Ì merke Wiköl Batse'r wa e' pake

¹ A yamipa, i' ta ye' tö ì merke Wiköl Batse'r wa se' a e' ttë pakeke a' a. Ye' ki ikiane tö a' éna ttè e' wà ar buaë. ² A' wa ijcher buaë tö kenet ta kam a' tö Skëköl dalöiö, e' yöki a' bak e' muktsa wëttsè wes alè íyi diököl kë ttö ta', ese dalöiök. ³ E' kueki i' ñe ta ye' ki ikiane tö a' wa ijcher tö wëpa ttöke Skëköl Wiköl wa, esepa kë tö ichepa: “¡Jesús mú kichatër!” E' sù wëpa kë ttökü' Wiköl Batse'r wa, esepa kë tö ichepa moki: “¡Jesús dör sulitane Këkö!”

⁴ Ì mène se' a ñi kimoie ese dör kua'ki kua'ki, erë e' wì dör Skëköl Wiköl eköl è. ⁵ E' sù kanè tso' se' wa s'kimoie ese dör kua'ki kua'ki, erë e' wì dör Skëkëpa Jesús eköl è. ⁶ E' sù ì wëkesö ese wà dökettsa kua'ki kua'ki, erë e' wì dör Skëköl eköl è, e' tö iwakaneweke se' a as iwà döttsa wes ie' ki ikiane es. ⁷ Se' kos eköl eköl a imène Skëköl Wiköl

wa s'malepa kimoie. ⁸ Welepa a imerke Skëköl Wiköl wa Skëköl siwé iskië e' pakoie. Welepa skà a Wiköl e' ë wa imerke ttè blëule ese wà pakoie. ⁹ Welepa skà a imerke Wiköl e' ë wa erbloie Skëköl mik bua'ie. Welepa skà a imerke Wiköl e' ë wa s'duöke ese bua'wone. ¹⁰ Welepa skà a imerke ì kē or yi a ese woie. Welepa skà a imerke ttoie Skëköl ttekölie. Welepa skà a imerke isuöie tö yile kapaköke ese dör Skëköl ttè moki ö au. Welepa skà a imerke ttoie ttö kua'ki kua'ki wa. Welepa skà a imerke wépa ttöke ttö kua'ki kua'ki wa, ese wà pakone. ¹¹ Erë ekkë kos dör Skëköl Wiköl eköl ë e' kanè. Ie' tö imeke se' kos a eköl eköl wes ie' ki ikiane es. ¹²⁻¹³ Se' dör Cristo icha e'pa dör wes wák eköl ë es. Se' ulà ta', klö ta' ena se' yese skà tso' tajë, erë e' kos wöiëulewà etkëme. Es ñies se' dör kua'ki kua'ki. Se' welepa dör judiowak, se' welepa skà kē dör judiowak, se' welepa klöulewà kanè mésoie, se' welepa skà kē dör es. Erë se' kos iënewà Skëköl Wiköl a, e' ë a se' kos tso'. E' wa se' de wes wák eköl ë es Cristo ta' ñita.

¹⁴ S'chkà kē dör etkëme, iyese tso' tajë kua'ki kua'ki. ¹⁵ Ichösö tö s'klö mú tö ichè: “Ye' kē dör ulà, e' kueki ye' kē ku' chkà mik.” Ie' tö ichèmi es, erë ie' tso' chkà mik. ¹⁶ S'kukuöña mú tö ichè: “Ye' kē dör wöbla, e' kueki ye' kē ku' chkà mik.” Ie' tö ichèmi es, erë ie' tso' chkà mik. ¹⁷ S'chkà kos e' mú dör wöbla ë, e'ma ¿wes ì ttsëmisö? S'chkà kos e' mú dör kukuöña ë, e'ma ¿ì wa íyi alar ttsëmisö? ¹⁸ Erë Skëköl kē wà se' chkà yöne es. Ie' tö ì kos tso' s'chkà mik, e' méat wé ie' ki ikiane mèat eë as ikaneblö buaë ñita. ¹⁹ Es s'chkà ulitane mú dör wöbla ë ö kukuöña ë, e'ma s'chkà kē dör moki. ²⁰ Erë kē idör

es. S'yese tso' tajë.

²¹ E' kueki s'wöbla kë a iyënuκ s'ulà a: “Be' kë dör ìie bua' ye' a.” Es ñies s'wökir kë a iyënuκ s'klö a: “Be' kë dör ìie bua' ye' a.” ²² E' skéie, s'chkà wésele bikeitsekesö tō kë iā ì or buaë, e' kë ta' etā kë se' serpa. ²³ S'chkà wésele kī se' jaërke, kë kkayër ta', ese paiekesö buaë datsi' wa kkö'neke buaë. ²⁴ Erë s'chkà wésele kë kī se' jaërku', e' kë paieku'sö datsi' wa. S'chkà wésele bikeitsekesö tō kë idör buaë chökle, ese kkö'nekesö bua'ie. Es Skököl tō s'chkà tulu'wā. ²⁵ Ie' tō iwé es as s'chkà kë ñi blabatsö e' skéie ñni kkö'nurak buaë ñikkëë. ²⁶ Se' yese alè dalëne s'mik, e' ta' s'chkà kos e' tō ittse. Ñies se' yese alè peñarke buaë, e' ta' s'chkà kos e' ttsë'ne buaë.

²⁷ A' kos eköl eköl tso' batsulewā Cristo mik wēs wák eköl ë es. ²⁸ Se' dör Skëkëpa Jesús icha e'pa shuā Skököl tō se' tkë'ka kanè kuā'kī kuā'kī uk. Kewe ie' tō Jesús ttekölpa tsá, e'pa tkë'ka. E' ukuökī tā ittekölpa malepa tkëneka. E' ukuökī tā s'wöbla'ukwakpa ittè wa esepa tkëneka. E' ukuökī tā ì kë or yi a ese ukwakpa tkëneka, ñies s'duöke ese bua'ukwakpa ena s'kimukwakpa ena s'wëttsukwakpa esepa tkëneka. Ñies wépa ttöke ttö kuā'kī kuā'kī wa, esepa tkëneka. ²⁹ Se' ulitane kë dör Jesús ttekölpa tsá. Se' ulitane kë dör Skököl ttekölpa. Se' ulitane kë dör s'wöbla'ukwakpa. Se' ulitane kë dör ì kë or yi a ese ukwakpa. ³⁰ Se' ulitane kë dör s'duöke ese bua'ukwakpa. Se' ulitane kë ttöpa ttö kuā'kī kuā'kī wa. Ì chekerakitö ttö kuā'kī kuā'kī wa, ese wà kë pakanukne se' ulitane a. ³¹ Erë ì merke se' a Wiköl Batse'r wa, e' bua'ie yulö a' dör poë.

Se' ñi dalëritsö e' dör ñala bua'ie
 Erë ñala bua'ie shute, e' kkachekeyö a' a' ta.

13

¹ S'ttö kua'ki kua'ki dö Skëköl biyöchökwakpa ttö e' kös mú yër ye' a, erë s'malepa kë dalër ye' éna, e' ta ye' dör wes tabechka ppésö ese blar es ö wes panakkuö ppésö ese blar es kë wà ta'. ² Ye' mú ttö Skëköl ttekölie, ñies ie' siwé blëule e' kös mú ar ye' éna ñies íyi kös mú jcher ye' wà ñies ye' mú erblö Skëköl mik tajë dö kabata skéu ekkë, erë s'malepa kë dalër ye' éna, e' ta ye' kë dör ì. ³ Ì kös tso' ye' wà e' mú mëttsayö s'siarëpa a, ñies ye' wák mú e' mùttsa we'ikè siarë Skëköl ttè kueki e' ttsoka*, erë s'malepa kë dalër ye' éna, e' ta e' kë dör ìie bua' ye' a.

⁴ Se' ñi dalëritsöke, e' ta ì kös dalë'ttsekésö bërë, ñies se' er buaë chöke s'malepa a. Se' ñi dalëritsöke, e' ta kë se' ukyërta' ñi ki, kë se' e' ttsötä'ka s'malepa ki, kë se' e' bikeitsötä'ka tö se' dör pë' tajë. ⁵ Se' ñi dalëritsöke, e' ta kë s'malepa suèsö er sulu wa, kë se' er mutä'wä se' wák ë ki, kë se' ulurta'ka bet, ì sulu wamblërke se' ta, e' ta ese nuí olo'yekésö. ⁶ Se' ñi dalëritsöke, e' ta ì sulu wamblërke ese kë tö se' ttsë'wëpa buaë. E' skéie mik s'malepa serke wes ttè mokì tö ichè es, e' ta ese je' tö se' ttsë'wëke buaë. ⁷ Se' ñi dalëritsöke, e' ta ì kös dalë'ttsekésö, se' erblö michöë Skëköl mik, ì buaë yë' Skëköl tö se' a ese kös wà panekésö kröröë, ì kös wöklö'wëkesö.

⁸ Se' ñi dalëritsöke e' kë erta'wa. Ì ñe ta imerke ttoie Skëköl ttekölie, erë aishkuö ta e' kë merpaia

* **13:3** ye' wák mú e' mùttsa we'ikè siarë: Yëkküö këchke wële tö ichè: ye' mú e' mùttsa ña'wëwa

es. I'ñe ta imerke ttoie ttõ kuä'kí kuä'kí wa, erë aishkuö ta e' kë ku'ia. I'ñe ta imerke íyi blëule ese jchenoie Wiköl Batse'r wa, erë aishkuö ta e' erdawa. ⁹ E' wà dör tö ì mène se' a jchenoie i'ñe ta ese kë dör Skëköl íyi wa'ñe, e' dör ikakla ë. Ñies ì chekesö Skëköl ttekölie, ese kë dör seraa. ¹⁰ Ese kôs erdawa mik ì dör ibua'ie e' de seraa eta.

¹¹ E' dör i' es: Mik ye' ià alala, eta ye' ttöke wës alala es, ye' erbiköke wës alala es, íyi suekeyö wës alala es. Erë mik ye' kibineone, eta ye' kë dör alala, e' kuëki ye' kë seriä wës alala es. ¹² I'ñe ta se' wä Skëköl jcher wës íyi olo suèsö wösuö nula wa es. Erë aishkuö ta isuerasö ñì wöshaë. I'ñe ta ie' kak jcher ye' wä, erë aishkuö ta ijcherdawa ye' wä buaë wës ie' wä ye' jcher buaë es.

¹³ I'ñe ta se' erblöke Skëköl mik. Ñies ì yë'atbakitö, ese wà panekesö kröröë. Ñies se' ñì dalërítsöke. Íyi mañat ekkë wawekesö i'ñe ta, erë ibua'ie dör se' ñì dalërítsö.

14

Imène ttoie ttõ kuä'kí kuä'kí wa, e' pakè

¹ A' e' chö ñì dalërítsök buaë. Ñies ì merke se' a Wiköl Batse'r wa ñì kimoie ese yuló poë. Erë ttök Skëköl ttekölie e' yuló bua'ie imalepa tsata. ² E' wà dör tö yi a imène ttoie ttõ kuä'kí wa ese kë ttöku' imalepa ta, ittöke Skëköl ë ta. Kë yi skà éna ittöke e' anuk. Erë ttè blëulewä ese chekeitö Skëköl Wiköl wa. ³ Erë yi a imène ttoie Skëköl ttekölie, ese ttöke imalepa ta ie'pa er diché kí ioie, ie'pa pattoie ena ie'pa er pabloie. ⁴ Yi ttöke ttõ kuä'kí wa Wiköl Batse'r wa, ese tö iwák ë er diché kí ieke. Erë yi ttöke Skëköl ttekölie, ese tö Skëképa Jesús icha

malepa er diché kí ieke. ⁵ Ye' kí ikiane tō a' ulitane mú a imer ttoie ttō kuā'kī kuā'kī wa. Erē a' mú ttō Skëköl ttekölpaie, e' dör ibua'ie ttök ttō kuā'kī kuā'kī wa ese tsata. Erē a' ttöke ttō kuā'kī kuā'kī wa ta yile tō iwà pakēne imalepa a as ie'pa er diché kí iër, e' ta e' dör buaë wēs yi ttöke Skëköl ttekölie ese es.

⁶ A yamipa, e' wà pakekeyö a' a i' es. Ichösö tō ye' de, e' ttöke a' ta ttō kuā'kī wa, e' ta ¿e' tō a' kìmèmi? Au, e' kë dör ìie bua'. Erē ilè kkayēne ye' a ese chéneyö a' a ö ilè jcher ye' wā ese pakéneyö ö ilè chéyö Skëköl ttekölie ö a' wöbla'wéyö ttè wésele wa ese kōs chéyö a' wákpa ttō wa, e' ta e' je' tō a' kìmèmi buaë. ⁷ E' dör wēs ma'ma tso' blarta' pulē sù ö ma'ma kicha ta' sù ese blar es. Kë iblane wēs ikawōta bla'wē es, e' ta ¿i se' a' ichök tō ì bla'wëkerakitö? ⁸ Ñies duk bla'wëke ñippökwakpa kioie ñippök ibolökpa ta, e' kë blane wēs ibla'wëke es, e' ta ñippökwakpa kë bitúpa ñippök. ⁹ E' sù a' ta itköke. A' ttöke ttō kuā'kī kuā'kī wa, e' ta ¿wēs e' wà armi yi éna? A' ttöke é, wēs yi ttō ekörla ese es. ¹⁰ S'ttō daklilië, e' tso' taië ká i' a, ese kōs wà ane iwákpa éna. ¹¹ Erē wēle ttöke iwákpa ttō wa, kë wà ane ye' éna, e' ttséyö, e' ta ie' dör ká kuā'kī wak ye' a, ñies ye' dör ká kuā'kī wak ie' a. ¹² Ì meke Skëköl tō se' a' iWiköl wa, ese kōs yuleke a' tō poë. E' kuëkī yö ichè a' a, e' wése tō se' malepa dör Skëképa icha e'pa er diché kí ieke, ese kōs yulö bua'iewa.

¹³ E' kuëkī yi ttöke ttō kuā'kī wa ese wák tō ikiö Skëköl a as imütö ie' a iwà pakone imalepa a. ¹⁴ Ichösö tō ye' tso' ttök Skëköl ta ttō kuā'kī wa, e' ta mokī ye' tso' ttök ie' ta, erē iwà kë ane ye' wák éna. ¹⁵ ¿Wēs ye' iwèmi? Ye' iwëke i' es: ye' ttöke Skëköl

ta ttõ kua'ki wa, ñies ye' ttõke ie' ta ttõ ane ye' éna ese wa. E' sù ye' ttsõke ie' kikokaie ttõ kua'ki wa, erë ñies ye' ttsõke ttõ ane ye' éna ese wa. ¹⁶ Ichõsõ tõ a' wele tso' wëstela chök Skëköl a ttõ kua'ki wa a' malepa kukua, erë iwà kě ane a' éna, e' ta ¿wes a' ichèmi, “Es e' idir?” ¹⁷ Moki ie' tõ wëstela ché buaë Skëköl a, erë e' kě wa a' er diché ki iëne. ¹⁸ Ye' ttõke ttõ kua'ki wa taië a' tsata, e' ki ye' tõ wëstela cheke Skëköl a. ¹⁹ Erë mik se' ñi dapa'uke, eta ee ye' a ta ye' kapakõke ttë bõt mañat wà ane se' éna ese wa, e' dör buaë ye' kapakõke ttë taië ttõ kua'ki wa dõka 10.000 kě ane yi éna e' skéie.

²⁰ A yamipa, kě a' kabikeitsõkia wes ala'rla es. A' kabikeitsõ wes s'kibinetke es. Erë buaë idir tõ sene sulu yõki a' kabikeitsõ wes ala'rla es. ²¹ Skëköl tõ ichè iyëkkuõ ki i' es: “Erë ye' ttõraë ká i' wakpa ta s'ttõ kua'ki kua'ki wa ena ká kua'ki kua'ki wakpa wa, erë ie'pa kě tõ ye' ttõ iutepa.” ²² E' wa isuésõ tõ s'ttõke ttõ kua'ki wa e' dör ilè kkachoie wépa kě erblõtá' Jesús mik esepa a, kě idör se' erblõ Jesús mik esepa a. Erë se' ttõke Skëköl ttekõlie e' je' dör se' erblõ ie' mik esepa a. ²³ E' wà dör i' es: A' ñi dapa'uke e' kos tso' ttõk ttõ kua'ki kua'ki kě ane yi éna ese wa, e' wõshá pè' kě yöne Jesús ttë wa kě erblõtá' ie' mik, esepa dewa a' shua, e' ta ie'pa tõ ibikeitseraë tõ a' dör aljie. ²⁴ Erë e' skéie a' ulitane ttõke Skëköl ttekõlie wà ane sulitane éna ta pè' kě erblõtá' Jesús mik kě yöne ie' ttë wa esepa dewa, e' ta ie'pa éna iardaë tõ nuì tso' ie'pa ki ta ie'pa e' shulõraë. ²⁵ Ì tso' blëule ie'pa er a, ese yëneká sulitane kukua ta ie'pa e' tkõralur kuchë ki Skëköl dalõioie ta icheraërakitõ, “Moki Skëköl tso' a' ta.”

A' ñi dapa'ú bërë kě chiliwarka

²⁶ A yamipa, ttè ikkè kōs bata dör i' es: Mik a' ñi dapa'uke, eṭa a' ulitane wā ilè bitumi eköl eköl s'malepa er diché ioie. A' wele wā Salmo bitumi ttoie. A' wele skà wā ttè tso' s'wöbla'woie. A' wele skà wā ttè kkaché Skëköl tö ese tso' chë. A' wele wā ilè skà tso' chë ttö kuä'ki wa. A' wele wā i yëne ttö kuä'ki wa, e' wà pakè tso'ne. E' kōs ú ñi er diché ioie. ²⁷ A' wépa ttöke ttö kuä'ki kuä'ki wa, e' ṭa buaë idir tö böł ě ttö, isalema mañal, erë e' dör wë'. Ñies esepa kawōṭa ttök eköl eköl. Ñies i chekerakitö e' wà pakökne yile kawōṭa. ²⁸ Erë kě yi ku' iwà pakökne, e' ṭa ie'pa kawōṭa siwa'blökwa. As ie'pa ttö Skëköl ṭa ttö kuä'ki wa bánet ekörla. ²⁹ Es ñies wépa a imène ttoie Skëköl ttekölie, esepa ttö böł ö mañal, e' ukuökṭi ṭa a' malepa tö iwà bikeitsö isuöie tö moki idir ö au. ³⁰ Erë a' wele ttöke Skëköl ttekölie, e' dalewa a' wele skà tkër ee, ese a' Skëköl tö ittè é ñies, e' ṭa wé tso' ttök ese siwa'blö as iëköl tö icha chö. ³¹ Es a' ulitane ttömi Skëköl ttekölie eköl eköl as a' ulitane wöblar ena a' ulitane a' diché kṭi iër. ³²⁻³³ Skëköl dör sene bërë mukwak e' kě chilirta'ka. E' kuëki ie' kṭi ikiane tö se' ñi dapa'ú bërë, kě chilirta'ka wës s'batse'rpa erule erule ñi dapa'uke ká wa'ñe es. E' kuëki wépa a imène ttoie Skëköl ttekölpaie, esepa a' e' wöklörmi as ittö eköl eköl.

³⁴ Mik a' ñi dapa'uke, eṭa alakölpa kōs ké siwa'blökwa. Ie'pa kě kàne ttök, e' skéie ie'pa ké ittök bërë wës Skëköl ttè dalöiëno tö ichè es. ³⁵ Ie'pa ttöke mik a' ñi dapa'uke, e' dalewa e' dör jaë. E' kuëki ie'pa éna ilè chakak, e' ṭa as ichakörakitö iwëm a' iu a'.

³⁶ ¿Ima a' ibikeitsè? ¿Skëköl ttè de a' batamik? ¿A' ã ulà a' ide? Au. ¡A' e' kité! ³⁷ Yi e' bikeitsö tö ie' dör Skëköl tteköl ö Wiköl Batse'r tö ie' ké ichök, e' ta ese kawötä ichök tö ì shteke ye' tö a' a' e' dör ì uk se' patkè' Skëkëpa Jesús tö e'. ³⁸ Erë yi tö ttè i' watéttsa, ese watërdattsa.

³⁹ A yamipa, es ye' tö a' a' ichè tö ttök Skëköl ttekölíe, e' yulö poë. Ñies wëpa ttöke ttö kua'kí wa, esepa kë wöklö'war. ⁴⁰ Erë íyi kos ese ú a' tö buaë yësyësë, kë chiliwarka.

15

Cristo shkënekane, e' pakè

¹ A yamipa, Jesús ttè buaë paka' ye' tö a' a, e' skà pakekeneyö a' a' i' ta as e' ska' a' er döne. Ttè ñe' klö'bak a' tö, e' a' a' tso' tkëulewä darërëë. ² A' e' tkëwä michoë ttè buaë ñe' a' yësyësë wës ye' tö a' a' iwà paka' es, e' ta e' wa a' tsatkëne. Kë idör es, e' ta è ichök a' erblé imik.

³ Ttè meneat ye' a, e' è paka'neyö a' a. E' bua'ie dör i' es: Cristo kötëwä se' nuì kí wës itso' kitule Skëköl yëkkuö kí es. ⁴ Ñies ie' wötënewä pö a, e' kí ká de mañat, etä ishkenekane wës itso' kitule Skëköl yëkkuö kí es. ⁵ Ñies ie' kkaché Cefas a. E' ukuökí ta ie' kkaché ittekölpa tsá dabom eyök kí böl (12), e'pa a. ⁶ E' ukuökí ta ie' kkaché s'yamipa dökä cien skeyök (500) kítä, e'pa a mik iñi dapa'wé ek tsiní ãme etä. Ie'pa ekkëpa welepa blërulunetke, erë ikibiiepa dobyërkeia. ⁷ E' ukuökí ta ie' e' kkaché Santiago a. E' ukuökí ta ie' e' kkaché ittekölpa kos a.

⁸ Bata ekkë ta ie' e' kkaché ye' a. Ye' dör ittekölpa tsá e'pa yulë, erë ñies ie' e' kkaché ye' a. ⁹ Skëköl

icha, e'pa we'ikök ye' bak. E' kuëki ye' dör ittekölpa malepa dikia diöshet. Ye' kiök ie'pa eköl, e' kë dör ye' siarla e' a. ¹⁰ Erë Skököl er buaë ché ye' a, e' kuëki ye' dör ie'pa eköl. Ie' er buaë ché ye' a e' kë dör éme. E' wakanewéyö tajë ie'pa malepa tsata. Ñermata kë dör tö ye' wák tö iwakanewé. Iwakanewéyö Skököl er buaë chö ye' a e' batamik. ¹¹ Erë Jesús tté buaë, e' dör etkëme, e' paka' sa' tö a' a, e' mik a' erblé. Ye' tö ipakè ö ie'pa tö ipakè, e' kë dë' wes.

Se' duulewá shkerdakane

¹² Sa' tö ipakeke tö Cristo kötewá, e' shkenekane. Erë a' wélepa tö icheke tö s'duulewá kë shkerta'kane. ¿Wes e' chëmi ie'pa tö? ¹³ S'duulewá kë shkerta'kane, e'ma Cristo kë shkenekane. ¹⁴ Ie' kë shkenúpakane, e'ma é ye' tö ie' tté buaë pakeke. Ñies é a' erblöke ie' mik. ¹⁵ Sa' tö ipakeke tö Skököl tö ie' shkeo'kane, erë s'duulewá kë shkerta'kane, e'ma ie' kë shkenekane. E' mú dör es, e'ma tté pakeke sa' tö Skököl ttö wa e' dör kache. ¹⁶ S'duulewá kë shkerta'kane, e'ma Cristo kë shkenekane. ¹⁷ Ie' kë shkenúpakane, e'ma é a' erblöke ie' mik. Se' tso'ia se' nuì ulà a. ¹⁸ Ñies e' mú dör es, e'ma wépa erblè' ie' mik blërulune, esepa tso'tke weinuk. ¹⁹ Se' tö Cristo paneke, e' kë wà tköpa aishkuö ta, e'ma se' dör siarè chökle s'malepa dikia.

²⁰ ¡Erë moki Cristo shkenekane! Ie' dör se' shkerkane e'pa tsá, e' kuëki se' wá ijcher tö ñies se' shkerdakane. ²¹ E' wà dör i' es: Wëm eköl wa s'duöwá e' ali'ka sulitane ki. E' sù wëm skà eköl wa s'duulewá shkerdakane. ²² Sulitane dë'ka

Adán wa, e' kuëki sulitane wömenettsa duökwa wes ie' es. Erë se' batsulewä Cristo mik e'pa kos shkerdakane wes ie' shkenekane es. ²³ Erë e' kos mir wes ikawöta minuk es. Cristo shkenekane kewe. E' itöki mikidene, eta se' dör ie' icha, e'pa kos shkerdakane. ²⁴ Eta ká i' erdawa. E' kewö ska' ta Cristo e' alöraká íyi wökir, íyi wák, íyi kéköl wä diché ta' ese kos ki. I kos blu'ie ie' tso' e' merattsaitö Skéköl dör S'yé e' ulà a. ²⁵ Erë i'ñe ta' ie' tso'ia íyi kos wëttsuk blu'ie dö mik ibolökpa kos menewä ie' klö dikia eta. ²⁶ Ie' bolök bata, e' dör s'duöwä, e' ki ie' e' alöraká bataie. ²⁷ E' dör wes itso' kitule Skéköl yëkküö ki es, e' tö ichè: “Íyi ulitane menewä ie' klö dikia.” Erë se' éna iane tö mik iyène “íyi ulitane” eta Skéköl kë ku' e' shua, ie' wák tö i' kos mérö Cristo klö dikia e' kuëki. ²⁸ Erë mik íyi ulitane mérötke Skéköl tö Cristo dör ilà e' klö dikia, eta ñies Cristo e' murattsä iyé ulà a as íyi ulitané dö ie' dikia.

²⁹ S'duulewä kë shkerta'kane, e'ma wépa wösune s'duulewä skéie* çïök e' wëkerakitö? S'duulewä kë shkerta'kane, e'ma çïök ie'pa wösune esepa skéie? ³⁰ S'duulewä kë shkerta'kane, e'ma çïök se' e' mùmi weinuk këkraë ttè e' pakök? ³¹ A yamipa, ká bit ta' ye' ki idalö me'rie ttsësua ye' ttëmiwä yile tö. E' dör mokí wes a' tso' batsulewä Skékëpa Cristo Jesús mik, e' tö ye' ttsë'wëke buaë e' dör mokí es. ³² Íe Éfeso ye' bolökpa tso' ñippök ye' ta' wes iyiwak sulusi es. Kë se' shkerta'kane, e'ma çïök e' dalè'ttsekeyö? E' kë dör ìie bua' ye' a. Mokí tö s'duulewä kë shkerta'kane, e'ma iüsö wes

* **15:29** s'wösune s'duulewä skéie: E' dör i' uk ie'pa wëlepa wöblar es. Kë iyène Skéköl wä tö iü es.

wēlepa tō icheke es. E' dör i' es: “Bulepa s'duöralur, e' kuēki j'ñe se' chkō, se' di'yō buaē kaneē.”

³³ Kē a' e' muktsa e' kitō'uk es. E' dör wēs yile tō iyē' es, e' dör i' es. “S'yamipa e' wamblō sulu esepa tō s'ser yēsyesē esepa sulu'wēkewa.” ³⁴ A' erbikōne buaē yēsyesē. Ì sulu kē wamblaria a' tō. A' wēlepa kē bātse Skēköl mik yēs. E' chéyō a' a' jaēwōka.

Se' duulewā shkerdakane ¿is e' chkà dör?

³⁵ Isalema a' wēlepa tō ichakēmi: “Se' duowa, ¿wēs e' shkermikane? ¿Is e' chkà dör?” ³⁶ j' chaké a' tō wēs kē s'kabikeitsō ese ì chaké es! Iyiwō tkēsō, e' kē dē'kane, ikuala deka ta iwō dalola nunéwa. ³⁷ Mik se' tō trigo wō tkéwa, etā kē se' wā itkēne kuáie. Se' tō iwō dalola tké. ³⁸ E' ukuōki ta ikua deka wēs Skēköl ime'atbak es. E' sù iyiwō ulitane dōrakā iwakmik iwakmik wēs imeneat es.

³⁹ S'ditsō ena iyiwak klōka ena dù ena nima e' wák dör kuā'ki kuā'ki ñies ichkà dör kuā'ki kuā'ki. ⁴⁰ Ñies ì meneat ká jai a' ena ì meneat ká i' a' e' dör kuā'ki kuā'ki. E' kōs dör buaala, erē iwēr kuā'ki kuā'ki. ⁴¹ Diwō si'wō bēkwō e' kōs dalöburke kuā'ki kuā'ki. Ñies bēkwō kōs e' wák dalöburke ek ek kuā'ki kuā'ki.

⁴² Mik se' shkenekane, etā se' manenettsatke wēs iyiwō tkēne e' manerttsa es. Se' chkà i' nūrta'wā, erē mik ishkenekane, etā kē inur-pawaia. ⁴³ S'chkà i' dör ësela, erē ishkerdakane olo ta' taiē. S'chkà i' kē diché ta', erē ishkerdakane diché ta' taiē. ⁴⁴ S'chkà i' dör buaē senoiē i'ñe ta, erē mik ishkenekane, etā imanenettsa senoiē buaē aishkuō ta Wiköl Batse'r ta. ⁴⁵ E' dör wēs Skēköl yēkkuō tō ichè es, e' tō ichè: “Wēm tsá kiè Adán, e'

yöne se'ie ttsë'ka.”† Erë wëm skà de eköl Adán es, e' dör Cristo, e' yöne sene michoë mukwak. ⁴⁶ Erë s'chkà senoie aishkuö ta, e' kë mène Skëköl wa se' a kewe. S'chkà i' me'itö se' a kewe. E' itök_i chkà senoie aishkuö ta Wiköl Batse'r ta ese merdaë se' a. ⁴⁷ Wëm tsá yöne íyök wa, e' kueki e' dör ká i' wak. Erë wëm skà de Adán es, e' datse ká jaì a. ⁴⁸ Wépa dör ká i' wakpa, esepa dör wes wëm tsá yöne íyök wa ñe' es. Erë wépa dör Skëköl tso' ká jaì a e' icha esepa dör wes wëm datse ee es. ⁴⁹ Se' tö wëm datse ká jaì a e' kitseraë wes wëm yöne íyök wa ñe' kitse'sö es.

⁵⁰ A yamipa, ye' tö a' a ichè tö se' chkà i' duöta'wa nurta'wa e' kë döpawa ì blúie Skëköl tso' e' a. ⁵¹⁻⁵² Ye' ttö ttsö. Ttè bak blëulewa ese chekeyö a' a i' ta: Kë se' ulitane duöpawa erë mik Skëköl duk blane iwà kkachioie tö kawö i' enewatke eta se' kos maneordattsa bet wes s'wöbla tsimiü es. Mik duk ñe' blane, eta s'duulewa kos shkerdaka, kë duöpawaia. Nies se' tso'ia ttsë'ka, e' chkà maneordattsa. ⁵³ Se' chkà i' nurta'wa, e' maneordattsa chkà kë nurta'wa ese wa. Se' chkà i' duöta'wa, e' maneordattsa chkà kë duöta'wa, ese wa. ⁵⁴ Mik se' chkà i' manenetsa kë duöpawaia, kë nurpawaia, eta ì tso' kitule Skëköl yëkkuö k_i, e' wà de, e' tö ichè: “Duewa k_i Skëköl e' aléka.‡ ⁵⁵ A Duewa, ¿wé be' diché taië e'? ¿wé be' e' alö taië e'? Be' kirëbata tso' se' rrewoie taië, ¿wé e' i' ta?”§ ⁵⁶ Se' ser sulu kueki duèwa tö se' rreweke ena sene sulu diché iëne ttè dalöiëno wa. ⁵⁷ Erë se' nuì olo'yane se' k_i Skëkëpa Jesucristo batamik, e'

† 15:45 Génesis 2.7 ‡ 15:54 Isaiás 25.8 § 15:55 Oseas 13.14

kueki kē se' suaneia s'duōwa yōki. E' kueki kekraē wēstela chekesō Skēkōl a.

⁵⁸ E' kueki, a yamipa dalēr ye' éna, a' e' tkōwa darērē kekraē Skēkēpa ttē a, kē a' e' skōktsa bánet. A' wa ijcher tō ì kōs kanewé a' tō ie' a, e' kē weirpa ěme. E' kueki a' kí kaneblō buaē kekraē ie' a.

16

Inukōl shteke s'siarēpa kimoie, e' pakē

¹ Inukōl shteke a' tō s'batse'rpa serke Jerusalén e'pa kimoie, e' pakeke ye' tō a' a' i' tā. Inukōl shtō wes ye' tō iyē' Skēkēpa icha erule erule tso' Galacia, e'pa a es. ² Domingo bit tā a' wakpa bik ekkē tō a' inukōl shta'ú tō kōs a' ulà a ide. Etā kōs a' a imermi, e' blō bánet. A' tō iwé es, etā mik ye' de a' ska', etā kē a' kawōta inukōl shtōk, a' wa itso'tke blēule e' kueki. ³ Mik ye' de a' ska', etā wēpa shushtétke a' tō patkēmi Jerusalén inukōl ñe' muk, e'pa ttē choie yēkkuō shtekemiyō e' mi'ke ie'pa wa. Es ye' tō ie'pa patkeke Jerusalén. ⁴ A' ibikeitsé tō buaē idir tō ye' mi'ñak ie'pa tā, e' tā ye' mi'mi.

Pablo tō ishkak e' aleritsé

⁵ Ye' kawōta minuk Macedonia, e' ukuōki tā ye' mi'ke a' ska'. ⁶ Isalema ye' e' tsukeat a' ska' si' et si' bōt ulatōk ö isalema ye' e' tsūmiat dō yuēdiō tka ekkē. Es a' a ye' kimermi ì kiane ye' kī shkoie ese wa as ye' mi' buaē wé ye' mi'mirō eē. ⁷ Ye' kē shkak a' pakōk shkaule. Ye' mú ser a' ska' ká taiē, Skēkēpa kī ikiane e'ma. ⁸ Erē ye' e' tsukeat iē Éfeso dō Pentecostés kēwō tka ekkē. ⁹ Iē buaē ye' a kawō kune Jesús ttē buaē pakoie. Ye' bolōkpa tso' taiē,

erë ñies tajë pë' éna Jesús tté buaë ttsak. E' kuëki kë ye' e' yaktsa i' ta íe.

¹⁰ Timoteo kanablöke Skëkëpa a wës ye' es, e' kuëki ie' de a' ska', e' ta ikiöwä buaë. ¹¹ Kë yi kàne ie' dalöseukwä. E' skéie ie' kimú as ie' döne bëre ye' ska'. Ye' tso', ie' ena s'yamipa urke ie' ta, e'pa panuk.

¹² Ye' tó s'yami Apolo e' cheke a' a i' ta. Ye' kköyë' ie' a tajë tö ie' yúñak s'yamipa mi'ke a' pakök e'pa ta. Ie' kë shkak i' ta, erë wëkkë alè ta ie' a kawö kurmi, etä ie' mi'mi.

Pablo tö ie'pa bata patté

¹³ A' senú erki. A' e' tkówä darërë a' erblöke Jesús mik e' a. A' e' tkówä wëbla suë, kë a' suanuk. A' erblö darërë ie' mik. ¹⁴ Ì wëke a' tó kos ese ú ñi dalërìtsè wa.

¹⁵ A yamipa, a' wä ijcher tö Estéfnas ena iyamipa e'pa dör Acaya wakpa tsá erblé' Jesús mik e'pa. Ie'pa e' ché buaë s'batse'r malepa kimuk.

¹⁶ Ye' tó a' a ikiè tajë tö ie'pa esepa ttö dalöiö er bua' wa. Ñies yi isie tso'ñak kanablök Skëkëpa kanè a esepa ttö dalöiö.

¹⁷ Ye' ttsë'ne buaë tö Estéfnas ena Fortunato ena Acaico e'pa de ye' ska'. Ie'pa tso' ye' kimuk tajë a' kë ku' e' skéie. ¹⁸ Ie'pa tö ye' er pablé wës a' er pablérakitö es. Buaë idir ie'pa esepa kikökka.

Pablo e' chéat

¹⁹ Skëkëpa Jesús icha erule erule kos tso' Asia, e'pa tö a' shké'wémi. Áquila ena Prisca ena Skëkëpa icha ñi dapa'úke ie'pa u a, e'pa tö shkéne patké tajë a' a Skëkëpa ttö wa. ²⁰ S'yamipa kos tso' íe, e'pa tö a' shké'wémi. A' ñi shké'ú ñi dalër wa.

21 Ye' dör Pablo e' tö shkēne i' shté ye' wák ulà wa.

22 Yi kě éna Skëképa dalër, e' tã as ese kichatër. ¡A Skëképa, be' shkõne bet!

23 As Skëképa Jesús er buaë chõ a' a.

24 Ye' éna a' dalër Cristo Jesús batamik. Es e' idir.

Tte Pa'ali Me' Skëköl tö Se' a
New Testament and Shorter Old Testament in Bribri
(CS:bzd:Bribri)

copyright © 2010 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Bribri

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Bribri

bzd

Costa Rica

Copyright Information

© 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament and Shorter Old Testament

in Bribri

© 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-22

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022

70b70297-578d-5d61-9b6f-3119201e28ca